ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

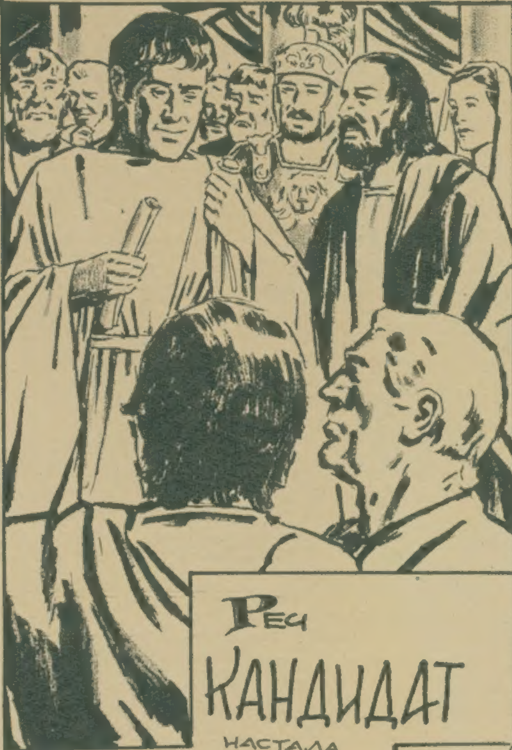
БРОЈ 1390

6 динара

18.8.1978. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXIX

Ripley

Веровали или не!

РЕЧ
КАНДИДАТ
НАСТАЛА ЈЕ ОД ЛАТИНСКОГ „CANDIDATUS" ШТО ЗНАЧИ „ОДЕВЕН У БЕЛО": РИМСКИ ПОЛИТИЧАРИ СУ, ДА БИ НАЧИНИЛИ ДОБАР УТИСАК, УВЕК АГИТОВАЛИ У БЕЛИМ ТОГАМА.

СВЕТИОНИК
НА ДИКСОН ХИЛУ, У БЛИЗИНИ САН САЛВАДОРА, НА БАХАМСКИМ ОСТРВИМА, И ДАНАС КОРИСТИ ПЕТРОЛЕЈКЕ.

5·14

ИГЛУ
БЕЗБЕДЊАЧУ
ИЗУМЕО ЈЕ 1849. ГОДИНЕ ВОЛТЕР ХАНТ ЗА СВЕГА ТРИ ЧАСА ДА БИ МОГАО ДА ПЛАТИ ДУГ ОД 15 ДОЛАРА. СВОЈ МОДЕЛ И ИДЕЈУ ПРОДАО ЈЕ ЗА 400 ДОЛАРА.

ХОЗЕ САЛАМАНКА
ШПАНСКИ МИЛИОНЕР, МАДА НА ИВИЦИ БАНКРОТСТВА, ГОСТИО ЈЕ КРАЉА АЛФОНСА XII (1857-1885) И ЊЕГОВУ СТОЧЛАНУ СВИТУ 8 ДАНА - ПА ЈЕ ЧАК ЗА ТУ ПРИЛИКУ ПОСТАВИО НАРОЧИТУ ТЕЛЕГРАФСКУ ЛИНИЈУ ДУГАЧКУ 10 КИЛОМЕТАРА.

ПЛАВИ КИТ
КОЈИ ИМА ТАКО ОГРОМНА УСТА ДА У ЊИМА ЧОВЕК МОЖЕ УСПРАВНО ДА СТОЈИ - НЕ МОЖЕ ДА ПРОГУТА НИШТА ВЕЋЕ ОД МОРСКОГ РАЧИЋА.

ХУАН БЕЛМОНТЕ
ЧУВЕНИ МАТАДОР, РЕВОЛУЦИОНИСАО ЈЕ НАЧИН БОРБЕ С БИКОВИМА ТИМЕ ШТО ЈЕ ДОЗВОЉАВАО ДА БИК ПРОЛАЗИ ТИК УЗ ЊЕГА И ТО ЗБОГ ТОГА ШТО ЈЕ САМ ИМАО СЛАБЕ НОГЕ И НИЈЕ МОГАО БРЗО ДА СЕ КРЕЋЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● већ милионима година коњ има свој данашњи изглед. Међутим, најстарији фосили његових предака од пре 50 милиона година показују да он није био ништа већи од данашње мачке.

● сељаци у старој Кини понекад су на својим плећима носили свињу на пијацу удаљену и по неколико дана хода. Нису дозвољавали животињи да се креће како не би изгубила у тежини.

● ној може да пије и само слану воду зато што, као и морске петице, има једну носну жлезду која ресорбује вишак соли. Иначе, ова животиња је у стању да данима издржи без воде.

● после низа експеримената неки бугарски лекари су закључили да претерана бука не штети само слуху већ и виду.

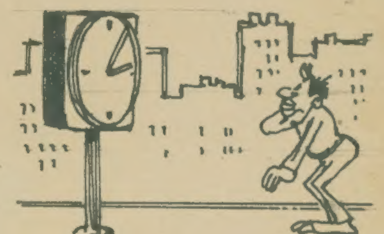

● у својој дванаестој години сер Вилијам Роуан Хамилтон, (1805—1865) већ је знао 12 језика. Хамилтон је био постављен за професора астрономије на „Тринити колеџу" у Даблину док је још био студент.

● у Јапану, у 16. веку, приређиване су трке у којима су се такмичари надметали трчећи упоредо са коњима које су држали за узде.

● највећи часовник на свету вероватно је онај који се налази у Џерси Ситију (САД). Пречник му је 11,6 метара. У току ноћи осветљава га 70 сијалица тако да се чак и са раздаљине од 4 километра може видети колико има сати.

● сматра се да је горила, који живи у прашумама Африке и достиже висину и до 2 метра и тежину до 250 килограма, узоран отац. Његови младунци и женка не могу наћи бољег заштитника и тешко оном ко им се приближи. У току ноћи смешта се на улаз у „кућу" и спреман је да скочи и нападне и на најмањи шум.

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

ЗНАШ, ПАЈО... КАД ВИДИМ ОВАКО ТВОЈЕ СЛИКЕ, СТАНЕМ И ПИТАМ СЕ...
КАКО ИХ ПРАВИМ?
СЛИКЕ НА ПРОДАЈУ
НЕ... ВЕЋ **ЗАШТО** СЛИКАШ!

СЛИКЕ НА ПРОДАЈУ
СЛИКАТЕ ЛИ ДУГО?
ПА... ПОНЕКАД МИ ТРЕБА И ПО НЕКОЛИКО САТИ... САМО ЗА ЈЕДНУ СЛИКУ!
ХМ... ОВА ЈЕ ЗАНИМЉИВА... ПОШТО?
ДВЕСТА!
УЗЕЋУ ЈЕ!
ВИДИ СЕ ДА СТЕ ЖЕНА ОД УКУСА!
РЕЦИТЕ... КОЈУ СТЕ БОЈУ УПОТРЕБИЛИ ЗА **ОВАЈ** ДЕТАЉ?

НЕ БИХ ВАМ ЗНАО РЕЋИ! ЈА САМ СЛЕП ЗА БОЈЕ!

Пала је ноћ. Поред куће у којој се налазимо Серђо, Коста и ја пролазе групице партизана. Иду у Ланге, да се припоје јединицама команданта Рока. Кораци су им уморни, лица без наде.

Ми остајемо овде. Тако гласи наредба штаба. Али где? Сва околна имања захватила је паника: нико не пристаје да нас прими јер не жели да изгуби главу. Размишљајући о томе запао сам у сан.

Али, тек што сам задремао, главе ослоњене на тврду даску стола, кад у кућу упаде неки сељак и понуди нам скровиште, сигурно, како је рекао. Погледах упитно Серђа и Косту. Они климнуше главом. Другог избора ионако нисмо имали.

Упртивши ранце, кренусмо за непознатим. Напољу је било толико хладно да

ОДИСЕЈ У ЗЕМУНИЦИ

Скривена у земуници, група италијанских партизана била је спремна да своје животе што скупље прода.

ми се иње хватало по трепавицама. Поред мене Коста је дрхтао у грозници, док је Серђо нешто тихо гунђао.

Одједном, човек испред нас се заустави.

— Ту смо! — рече и однекуд из мрака донесе мердевине.

Први се упустих у земуницу. Запахну ме тежак устајали ваздух и влажни мирис земље. Пошто су сишли и Серђо и Коста, очекивао сам да ће човек спустити поклопац који је затворио улаз. Али, то се није догодило. Мердевинама су почели да се спуштају неки људи. Колико њих, нисам бројао.

СВЕ БЛИЖИ ТОПОВИ

Унутра, у земуници, било је мрачно као у рогу. Усправно није могло да се стоји, јер је таваница била ниска. Упалих комадић свеће коју ми је сељак дао и осветлих лица људи који су сишли за нама. Крај самих мердевина седела су два, мени непозната, партизана а одмах до њих Серђо и Коста. Нешто даље сместило се неколико дечака из села Ноке, угланом седамнаестогодишњака. Ни-

су припадали покрету отпора али су побегли пред Немцима јер су ови све, без милости, депортовали у логоре.

Умотавши се што сам боље могао у поцепано ћебе, ослоних се на влажни зид и склопих очи. Али, сан ми није долазио, можда и због грмљавине топова која је постајала све ближа.

Ускоро, почело је да свиће. Знао сам то јер се кроз отвор за ваздух пробијала слаба светлост.

Одједном, сасвим близу, зачуло се штектање митраљеза. Уснули дечаци поскакаше и збише се у најудаљенији угао земунице.

— Да нисте писнули! — запрети им Серђо и откочи пушку.

Зачусмо гласове Немаца, и Италијана. Поздрављали су једни друге, смејали се. Ко зна због чега, Немци јече.

Сасвим јасно чуо сам немачког команданта како на лошем италијанском језику тврди да поуздано зна да се ту негде у близини крије Одисеј — било је то моје партизанско име — са својим друговима.

Нисам могао да се савладам и не провирим кроз пукотину. Од оног што сам видео следила ми се крв у жилама: тројица Немаца ишла су право ка нашој земуници! Чврсто зграбих митраљез, спреман да што скупље продам свој живот. Серђо и Коста такође.

ПРЕТРЕСИТЕ СВАКУ КУЋУ!

На само неколико метара од земунице, тројица немачких војника застадоше неодлучно. Почеше нешто живо да расправљају а онда раширише топографску карту и позваше најближег италијанског официра.

— Опколите село, претресите кућу по кућу, амбаре, све! — наредите му.

Италијан пренесе наређење својим људима и они се раштркаше по селу. Било је само питање времена кад ће нас открити.

У земуници настаде паника. Преплашени дечаци почеше да плачу.

Из сељакове куће која се налазила готово прекопута земунице, зачу се продоран врисак и плач жене. Приљубљен уз мердевине, поново провирих кроз пукотину: италијански војници су постројили уза зид целу породицу. Могао сам да видим од страха изобличено лице петнаестогодишње девојчице и њене руке, као приковане за зид куће. Да ли ће нас сељак, да би спасао породицу, одати?

Висок Италијан, са ознаком каплара на рамену, замахну бичем којим је дотле ударао по длану и снажно ошину сељака по лицу. Крв шикну. Човек се затетура али ипак остаде на ногама.

— Говори, копиле, где су партизанске вође? — заурла и претећи додаде — **Све ћу вас сада пострељати!**

Жена и девојчице бризнуше у плач. Сељак, лица обливена крвљу, остаде непомичан, само процеди тихо, више као за себе:

— Не знам.

Још једном бич се свом силином спусти на његово лице. Човек се згрчи од бола и паде на земљу.

Имао сам осећај да ће неко подлећи батинама и проговорити. Било он, било његова жена. Готово да сам могао да чујем часовник који нам је откуцавао последње секунде живота.

ЗБОГОМ, ДРУЖЕ!

Напољу, војници се бацише на немоћног сељака и почеше да га ударају кундацима, газе чизмама, шибају бичем. Човек се превијао и вриштао:

— Не знам ништа! Не знам ништа!

Затим, одједном настаде тишина. Чуло се само тихо

ИТАЛИЈАНСКИ АНТИФАШИСТИ

Мада је све до потписивања капитулације, 10. јула 1943. године, Италија била главни савезник Хитлерове Немачке, у њој су постојале снаге које су се одлучно супротстављале фашизму. Те снаге су у француском граду Тулузу, октобра 1941, основале Акциони комитет уједињеног италијанског народа, који је већ у првим ратним годинама организовао бројне акције. С падом Мусолинија и формирањем нове владе с маршалом Бадољом на челу, Акциони комитет је прерастао у Комитет националног ослобођења, чиме је почела и организована борба против немачких и италијанских фашиста.

јецање жене која је покушавала да унесе у кућу на смрт претученог човека. Очигледно, војници су отишли.

Сиђох с мердевина. Деца се окупише око мене, бледи, с модрим подочњацима испод очију.

— Будите тихи, могу да се врате! — опомену их.

Поседаше, очију прикованих за таваницу. Само један дечак, ваљда најмлађи, стаде испред мене и промуца:

— Не могу више, хоћу да изађем макар ме убили! Пустите ме да прођем!

У једном скоку Серђо се нађе крај њега, запуши му руком уста и гурну назад на земљу.

— Да те више нисам чуо! — просикта бесно.

Дечак се преплашено загледа у њега и ућута.

Време је споро пролазило. Најзад, поче да се смркава. Нико није могао да заспи мада смо сви били исцрпљени и уморни. Глад, страх и загушљив ваздух, држали су нас будним.

Још сам имао онај комадић свеће. Упалих га и погледах на сат: била је поноћ. Требало би да одлучимо шта ћемо, овде не смемо још дуго да останемо још би Немцима могло да падне на памет да доведу псе.

Одједном, напољу се зачу неки шум, као да се камење котрља, затим неко помаче капак на улазу у земуницу и ја угледах комадић звезданог неба.

— Морате да пронађете друго скровиште, Немци су још ту у селу, спавају у суседној кући — једва процеди кроз натечене усне сељак који нас је сакрио.

— Али, где ћемо? Знаш ли за неко друго скровиште? — упита Серђо.

— Не, не знам. Више вам не могу помоћи. Ако вас ујутру пронађу овде, убиће и вас и мене!

Један по један, извукосмо се напоље и пођосмо пут брда.

— Збогом, друже! — рекох и пружих руку човеку. Он је чврсто стеже и пожури у кућу.

Давид Лајоло

СЛОВЕНАЧКО ЧУДО ПРИРОДЕ

ОТКРИЋЕ ЛУКЕ ЧЕЧА

КАДА БИ СЕ СВИМ ПОСЕТИОЦИМА КОЈИ СУ ДО ДАНАС ВИДЕЛИ ЛЕПОТУ ПОСТОЈНСКЕ ЈАМЕ ИСПУНИЛА ЖЕЛЕЗНИЧКА КОМПОЗИЦИЈА, ОНА БИ БИЛА ДУГАЧКА ОД БЕОГРАДА ГОТОВО ДО СТОКХОЛМА.

Био је 14. април 1818. године.

— Је ли све спремно?

— Јесте, господине!

У питању које је љубитељ и истраживач пећина из околине Постојне Јершиновић поставио тридесет трогодишњем сељаку Луки Чечу, било је пуно зебње. Како и не би било кад се сваког часа очекивао долазак Франца I, мужа аустроугарске владарке Марије Терезије, кога је по налогу гувернера Постојнске области Хоенварта требало да уведе у недовољно испитану јаму.

Јершиновић је знао да ће му одлетети глава ако се Франц I нешто догоди, а он није могао да гарантује госту баш оно најважније: сигурност! Зато је позвао тројицу куражних сељака из Постојне: Шибеника, Бернета и Луку Чеча да му буду при руци, јер су се они већ више пута спуштали у јаму.

Овде је други свет!

Постојнска јама, у ствари читав систем подземних канала са веома пространим дворанама, није била испитана у то време, па је улазак у њену таму представљао авантуру. Од укупно 22 километра данас истражног простора, туристима се показује само 4500 метара. Тада се, међутим, разгледао једино улазни део и Велики дом, тик уз њега, које је пре тога походила само неколицина истраживача.

Осветљавајући пут задивљеном Францу I, Јершиновић и тројица постојнских сељака брижно су мотрили на њега. Франца је фасцинирало импозантно подземље, али пећинске украсе, праву лепоту Постојнске јаме, није могао да види, јер их у том делу готово и нема. У једном тренутку Лука Чеч се издвојио и привучен оближњим високим „зидом" успентрао се уз њега. Прошао је минут, два, неколико. Сви су помислили да му се нешто догодило. Почели су да га дозивају. У неко време Лука се појавио на

врху стене. При светлости бакље личио је на авет. Час-два је ћутао и гледао људе доле, на тлу, а онда је из њега провалило:

— Пронашао сам, пронашао!... Овамо је други свет!

Тако је Лука Чеч открио прву велику дворану у главном каналу Постојнске јаме, а током следећих месеци и друге њене делове, углавном све оно што се данас показује туристима. Истовремено, тиме је отворио врата многим потоњим истраживачима и члановима локалног спелеолошког друштва „Антрон" који су независно један од другог у различитим временским размацима доспевали до нових дворана, пролаза или сифона, продирући тако све дубље у јаму.

Шта је нашао гувернер?

Мада је Јершиновић, како кажу, покушао да себи припише откриће Луке Чеча, то му није пошло за руком.

Ипак, Лука није био први човек који се отиснуо даље од улазног комплекса. Наиме, непосредно по одласку Франца I, гувернер Хоенварт је на зидовима пећине пронашао некакве знаке исписане каменом кредом. Како се живо занимао за историју крашких пећина, ангажовао је стручњаке који су на запрепашћење свих заинтересованих за јаму, утврдили да поједине ознаке потичу из 1213. године, што значи да су људи већ тада улазили у постојнско „подземље".

Постојнски склоп дворана и канала створила је Пивка, првобитно целим током површинска речица. У касном плиоцену, отприлике пре два до три милиона година она је почела да понире и дуби подземни пут кроз наслаге кредног вапненца из Пивске котлине до Планинског поља где данас избија из јаме у облику врела под именом Унец. Ова, само 15 километара дугачка река, сада тече 18,5 метара испод нивоа на којем се налази главни улаз у јаму, стварајући на свом путу сифоне налик на тунеле и звонима од којих је већина неприступачна. Изнад тог доњег спрата налази се горњи, управо онај који обилазе посетиоци овог чуда природе.

Јама је званично отворена за разгледање годину дана после открића Луке Чеча. У првој половини 19. века број посетилаца није премашивао хиљаду годишње, али је из године у годину све више растао и 5. септембра 1971. године у јаму је ушао десетомилионити знатижељник! Рачуна се да је до сада постојнске пећине видело око петнаест милиона људи! Иако Постојнска јама може да „подноси" присуство највише 10 хиљада туриста дневно, рекорд је постигнут 14. августа 1973. године: тог дана кроз главни улаз прошла су 11483 посетиоца!

Муке са осветљењем

Јамским ходницима прво се ишло пешице. Пошто је пут био дуг и заморан, 1872. положена је железничка пруга којом су се „котрљали" вагонети са два седишта. Гурали су их водичи. Четрдесетак година касније железница је модернизована увођењем локомотиве на бензин, а затим електричне са акумулаторским извором струје.

Највише муке било је са осветљавањем. У почетку је основни и једини извор светлости била упаљена слама. Смениле су је бакље. Бацајући светлост на стално влажне зидове пећина, оне су стварале сабласни амбијент од којег се људима кожа јежила. И не само то: пошто су их носили водичи, то је повећавало цену улазнице, па је, на пример, 1830. она износила читав флорин! Те године уведено је осветљавање јаме помоћу лампи на уље окачених дуж пећинских зидова. Напредак је донела 1884. година: у „тамном вилајету" инсталирана је електрична струја.

МИНИ-КВИЗ

1. Шта је волапик?
2. Денатурисати значи...
3. Зограф је...
4. Шта је кетгут или кетгат?
5. Клина је притока...

ОДГОВОРИ:

1. Међународни језик састављен 1879. године, пре есперанта. Основа му је енглески језик, а данас више није у употреби. 2. Променити природу или учинити неку материју неупотребљивом за јело и пиће додавањем супстанци које дају лош мирис и укус. 3. Средњовековни назив за сликара фресака или икона. 4. Врста конца који се употребљава у хирургији за зашивање рана, а обично је направљен од овчијих или козјих црева. Подесан је за шивење унутрашњих органа, при операцији, зато што га организам потпуно раствори, па није потребно да се касније извлачи. 5. Белог Дрима, дугачка 51,5 километара, а извире на Сувој гори.

ПРВИ...

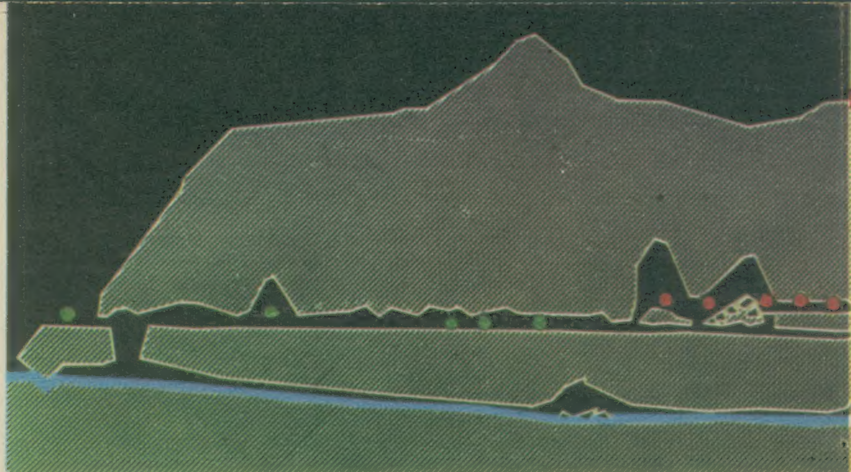
● Прву карту Постојнске јаме сачинио је по налогу мужа аустроугарске царице Марије Терезије Франца I познати бечки математичар Негел 1748. године. У њој је био обрађен само улазни комплекс.

● Први водичи били су сељаци из Постојне, некада зване Арнсперк, од 1226. године Адлерсберг, затим Аделсберг ...

● Прво електрично осветљење у јами стварала је парна машина. Горело је 36 лампи, а свака лампа давала светлост од 2000 свећа.

● Први истраживач постојнског подземног света био је словеначки етнограф, топограф и историчар Валвазор Јанез Вајкард који је сишао у јаму још у другој половини 17. века.

● Прва књига-водич у Аустро-Угарској Монархији односила се на Постојнску јаму. Штампана је 1819. Издање на словеначком језику објављено је 1863. године. Верује се да је од 1821. до данас издато око 86 књига-водича.

СЛОВЕНАЧКО ЧУДО ПРИРОДЕ

ОТКРИЋЕ ЛУКЕ Ч

Посебна прича Постојнске јаме су њени украси: сталактити, сталагмити, травертински стубови, завесе. Овај пећински накит предивних боја и облика настао је и настаје продирањем атмосферског талога кроз порозно крашко земљиште изнад јаме и таложењем калцијумкарбоната из капљица воде која цури у пећинском своду. Док сталактити висе са таванице, сталагмити се издижу са тла. Понекад се споје и тако настаје стуб. Верује се да и једна и друга врста украса нараста годишње за око пола милиметра. Нијансе њихових боја су различите: од беле до црвене, чак и црне!

Најлепша дворана носи назив Мала јама. У њој нема готово ни сантиметра равне површине зидова и таванице! По величини, истиче се Конгресна дворана: дугачка је 65, широка 40 и висока 38 метара. Зимска дворана, пак, особена је због дебљине таванице која из носи преко 100 метара! Ништа мање није занимљива Црна јама: у њој живи ретка врста, значајна за изучавање еволуције животињског света човечја рибица (Proteus anguineus). Нема чуло вида, размножава се помоћу јаја и има боју коже сличну човечијој.

У постојнски систем пећина води неколико улаза. Главни је висок 9 и широк 7 метара. Користили су га и праисторијски људи којима је јама била дом.

Температура у пећинама је релативно иста и износи око 8 степени изнад нуле. За живот подношљиво, кад не би капало. А капље готово свугде и повазадн.

М. Тодоровић

Главни улаз

Конгресна дворана

Електрични воз

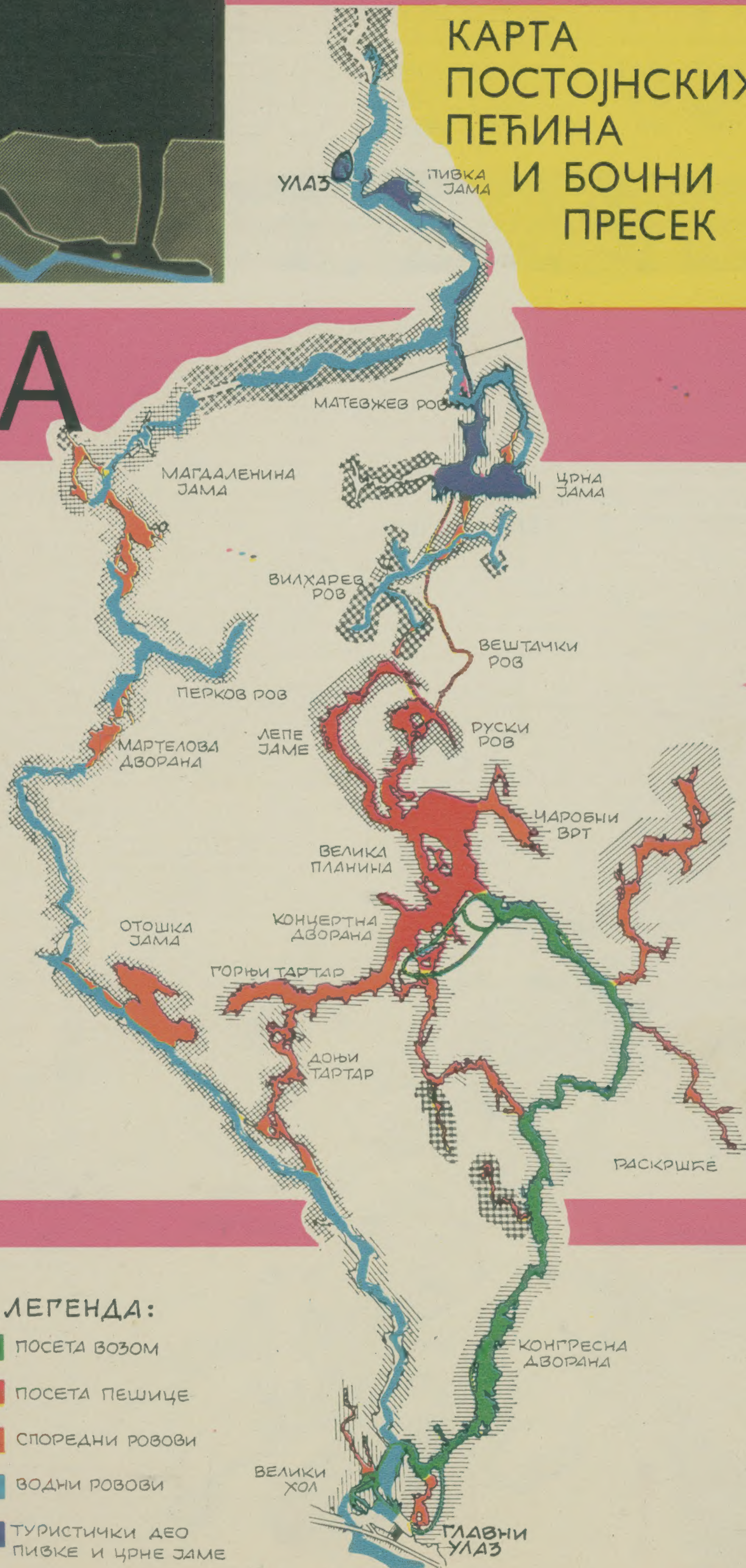

Пећински украси сталактити, сталагмити, травертински стубови, завесе, стварани су неколико милиона година. Процес њиховог настајања и мењања и даље тече.

ЕЧА

Пивка јама

Црна јама

Руски мост

Лепе јаме

И ТО СЕ ДОГАЂА ШАМПИОНИМА

НАПАЛА МЕ БЕЛА СМРТ

ДОГОДИЛО СЕ НЕШТО НЕОБИЧНО: НЕМАН ЈЕ ЗГРАБИЛА КУТИЈУ КОЈА ЈЕ БИЛА ПРИЧВРШЋЕНА ЗА МОЈ ПОЈАС.

Корални спруд у заливу Амдинг, у јужној Аустралији, прави је водени рај за риболовца какав сам био ја. То сам знао још док сам са четрдесеторицом гњураца, обучених у гумена одела и са маскама на лицу, стајао на обали ишчекујући звиждук судије: у 9 часова, тог јулског јутра 1973. године, требало је да почне такмичење за јужноаустралијски шампионат у спортском роњењу и риболову. Према правилима, морали смо пет часова да проведемо под водом, а после тога судијама да покажемо сав улов чија се вредност процењивала по укупној тежини, као и по броју врста риба.

У односу на остале такмичаре имао сам извесну предност, јер сам годину дана раније стекао титулу шампиона. А овог пута, хтео сам то још једном да потврдим и онда заувек да оставим ову врсту такмичења — тако сам, бар, обећао својој жени која је остала у граду Аделејду, педесетак километара северно од залива. Осим тога, веровао сам да ће титула сигурно мени припасти, јер сам имао само 23 године и, после вишемесечног тренинга, био у одличној форми. Заправо, пошто се на оваквим такмичењима не употребљава апарат за дисање, могао сам с пуним плућима ваздуха да сиђем на дубину и од тридесетак метара и да без тешкоћа задржим дах око минут и по.

СИГУРАН У ПОБЕДУ

Чим сам зачуо звиждук судије, загазио сам у плаво зелено узбуркано море притежући боље за појас кутију са отворима у коју је требало, током такмичења, да стављам уловљену рибу. Био је то добар „изум“, јер је кутија омогућавала да ронилац слободно употребљава руке, а такође је спречавала да се крв разлива по води и тако примамљује рибе грабљивице или неке ајкуле које се често појављивале у заливу Амдинг. Током оваквих такмичења, некада се дешавало да се риболовци сусретну и са малим ајкулама, али на њих нисмо обраћали никакву пажњу, једноставно јер — никада прве не нападају. Озлоглашена ајкула-људождер или „бела смрт“ била је нешто друго: она је нападала увек прва и ретко који риболовац је успео да се спасе из њених чељусти.

А таква једна неман, дугачка око четири метра, виђена је неколико дана раније управо у овом заливу. Зато су, предострожности ради, два брза патролна чамца крстарила над нашим ловиштем, а људи из њих помно мотрили узбуркано море.

И мада је под водом видљивост била веома слаба, због облака који су од раног јутра прекрили небо, око 12 часова и 30 минута изишао сам на обалу са препуном кутијом риба. Од мах сам схватио да сам у великој предности над осталим такмичарима, јер сам за три и по часа уловио 27 килограма рибе и то 14 различитих врста. Али, то ми није било довољно: решио сам да још једном зароним, јер је још доста времена остало до краја такмичења. Са новим товаром рибе не би требало да се бринем за победу.

Овог пута одлучио сам да зароним на нешто већу дубину и то управо крај коралног спруда, тамо где сам претпостављао да ћу сигурно пронаћи неколико великих риба. Тако је и било!

Још одозго, са површине, угледао сам крај једне стене две велике рибе. Али, чим сам заронио према њима, оне су, као да су осетиле опасност, шмугнуле иза једне стене. Нисам хтео да одустанем, већ сам са испруженом десном руком у којој се налазио харпун и лицем надоле кренуо за рибама, непрестано окрећући главу лево-десно не бих ли их угледао.

ГДЕ СУ ЈОЈ ОЧИ?

А тада ме је, потпуно ненадано, нешто огромно и тешко ударило у леђа. Читаво тело одједном ми је обамрло, а од снажног притиска почео сам да испуштам ваздух. Уплашио сам се, али не од тог непознатог, већ од тишине које сам изненада постао свестан, од ужасног ћутања света живог ту под водом. Од кога да тражим помоћ?

То нешто није ме оставило на миру, знао сам добро када сам осетио како ме онако ошамућеног гура напред, док је јак гвоздени притисак на леђима и грудима постајао све неиздржљивији. У ускомешаној води ништа нисам могао да видим, нити да се браним, јер ми је маска спала са лица, а од ударца харпун излетео из руке.

Нисам схватао шта се са мном догађа, чак и онда када сам покушао да покренем руке и ноге. Нисам успео! А онда ми се свест разбудила: па мене неман држи у чељустима. Огромна ајкула-људождер!

Нисам је видео, али сам добро осетио њене зубе како се забијају у моје раме... Зар тако да умрем? — пролетело ми је кроз главу. А и ваздуха сам имао све мање. Морао сам нешто да учиним. Отргнуо сам десну руку из њених чељусти, док ме је бол раздирао, а онда сам почео да опипавам главу чудовишта — надао сам се да ћу јој пронаћи очи.

Одједном, као неким чудом, животиња је отворила уста. Махинално сам се тргнуо уназад, али је моја лева рука остала у њеним чељустима. Повукао сам је к себи...

Неописив бол у таласима је простријао кроз моје тело. Али био сам слободан. Горе на површини! Ту је спас! — бодрио сам самог себе осећајући како ће ми се плућа распукнути од притиска.

ПРОКЛЕТНИЦА!

Опет сам могао да дишем, али је вода око мене била црвена од крви — моје крви. И ајкула је изронила на површину, налазила се три метра од мене. Посматрала ме је. Одједном се окренула на леђа: видео сам њену шиљату главу, огромна пераја, па читав трбух беле боје. Бела смрт јурнула је према мени!

Вода се ускомешала око немани, да би ми следећег тренутка запљуснула лице. Све је готово! Нема ми спаса. Проклетница!

Тада се десило нешто необично: ајкула ипак није изабрала мене, већ кутију са рибама која је висила завезана око мог струка. И — повукла ме за собом под воду.

Грозничаво сам покушавао да откопчам појас који ми се страшно затегао око струка, али као да ми је сва снага понестала из прстију. А вода ми је улазила у уста, гушила ме док сам у стомаку осећао мучнину и гађење.

Онда је затегнути конопац пукао. Било је то последње чудо које се догодило и спасло ми живот.

Чим су видели шта се догодило, спасиоци из моторног чамца дојурили су до несрећног Роднија Фокса и одмах га изнели на обалу, а затим пребацили до оближње болнице. Ту је остао читава два месеца, за то време над њим је извршено десетак компликованих операција. На срећу, ниједна кост није му била поломљена, нити нерви повређени, само су мишићи били покидани и читаво тело страшно измрцварено.

Ипак, после шест месеци поново је ушао у море, али не да би се такмичио, већ да би — разбио страх од воде.

J. Б.

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

ВЕЛИКЕ ЗАВЕРЕ

КРВАВА МИСА У ФИРЕНЦИ

ПОБУНИТИ СЕ ПРОТИВ ПОРОДИЦЕ МЕДИЧИ ЗНАЧИЛО ЈЕ ЗАИГРАТИ СТРАШНУ ИГРУ НА СВЕ ИЛИ НИШТА. ЗАВЕРЕНИЦИ, ПУНИ ДУБОКЕ МРЖЊЕ, ИПАК НИСУ ОДУСТАЛИ ОД СВОГ ПЛАНА.

Фиренца 1478. године. Градом владају браћа Лоренцо и Ђулијано Медичи. Они управљају свим што је важно у животу града — политиком, трговином, под њиховим окриљем развија се уметност, они су душа монденског друштва. Припадају моћној породици банкара која има своје филијале у свим крајевима Италије и Европе.

Пред странцем који би се тих дана нашао у Фиренци пружа се град богат и раскошан који врви од живота. Богати имају времена за оговарање, балове, серенаде под прозорима, живописне светковине и турнире. Фиренца проживљава своје златно доба — године које ће уследити неће више бити тако сјајне.

Раскошна фасада прикрива потмулу мржњу и неизмирљиво супарништво између најутицајнијих породица града. Све су то, као и Медичи, богати трговци и банкари и сви желе исто — власт коју је приграбила моћна породица.

Без пристанка Медичијевих не склапа се ниједан брак од важности, не започиње се ниједан посао, не склапају уговори. Није онда ни чудо што постоје снаге које чекају тренутак у којем би могле да преузму њихову улогу.

ЗЛОКОБНА СЕНА

Ни Медичи нису сасвим несвесни закулисних врења. О томе говоре и оклопне кошуље које чланови породице, по правилу, носе испод сјајних одела. Ниједно јело не доспева на трпезу господара Фиренце, а да га пре тога нису окусиле слуге. Страхују, дакле, и од отрова.

Широкогрудо меценство Лоренца и Ђулијана Медичи још више потпирује завист: њихов двор пружа гостопримство и даје више него раскошну потпору сликарима, песницима, вајарима, хуманистима и научницима од гласа...

Најзад, над моћну породицу надноси се и злокобна сена Франческа дела Ровере, папе Сикста IV, човека од чије ће експанзионистичке политике дрхтати и најмоћнији владари Европе.

Први сукоб са папом избио је око куповине града Имоле у италијанској покрајини Романији. Том приликом Медичи су направили кобну грешку — како су и сами желели град, замолили су чуваре трезора Свете столице, фирентинску породицу Паци, да не одобри позајмицу коју је папа тражио. Без тих 3 хиљаде дуката, знали су, Сикст IV неће бити у стању да купи град. Несмотреност су скупо платили — не само да је папа успео да добије тражене дукате, већ је од Пацијевих сазнао и за покушај осујећења свог плана. Од тог тренутка Медичи су трн у оку амбициозног папе.

За остварење својих планова Сикст IV бира породицу Паци Та фирентинска фамилија, као и све остале, задојена је осећањем ривалства, али уз то још и спремна да наплати један стари дуг Медичијевима. Уплашен да ће женидба Ђованија Пација са наследницом једног пребогатог грађанина исувише обогатити супарнички табор, Лоренцо Медичи доноси, 1476. године, закон по коме рођаци мушког пола имају предност над кћеркама умрлог. Тако Ђовани Паци остаје без тастовог богатства, јер овоме једноставно није пало на памет да пише тестамент у корист своје једине наследнице.

Рим и папски двор постају заверeничко легло. Ту је пре свега Франческо Паци, један од седморице нећака Ђакопа Пација — глава моћне породице. Његов најближи пријатељ је Ђироламо Риарио, папин нећак — Имола је купљена управо за њега. Поред другарства, ове младе људе спаја и заједничка мржња према Медичијевима.

Они око себе окупљају све који су спремни да се супротставе породици Медичи. А тих је много. Спреман да се освети је и надбискуп Пизе, Франческо Салвијати. Пуне три године после папиног наименовања морао је Салвијати да чека на место фирентинског надбискупа јер је то био положај који је Лоренцо Медичи наменио свом деверу.

Најзад, завереници стижу и у Фиренцу — позорницу крвавог обрачуна. Чекају још само на благослов старога Ђакопа Пација — седе главе породице. Овај живахни старац велики је поклоник добре капљице и веселог живота, али не и авантуриста. Јер, одлучити се на заверу против Медичијевих значило је ићи на све или ништа.

МАЧЕМ У ЛЕЂА

Заслепљен амбицијом, стари Ђакопо на крају ипак попушта. Искушење је исувише велико. У његовој летњој резиденцији, недалеко од Фиренце, у највећој тајности, окупљају се главни актери једне од најамбициознијих завера века: поред чланова породице Паци, ту је кардинал Франческо Салвијати, са неколико чланова породице, Бернардо ди Бандино — одани следбеник Пацијевих, Ђакопо Брачолини, свештеник Антонио Мафеи и Ђанбатисте де Монтесеко, капетан папине гарде. И најзад, најактивнији од свих — Франческо Паци и папин нећак, Ђироламо Риарио.

Завереници верују да ће убиством браће лако преузети ствари у своје руке. Надају се да ће народ, пред могућношћу да поврати републиканске слободе којих

ЗНАМЕНИТЕ УЛИЦЕ

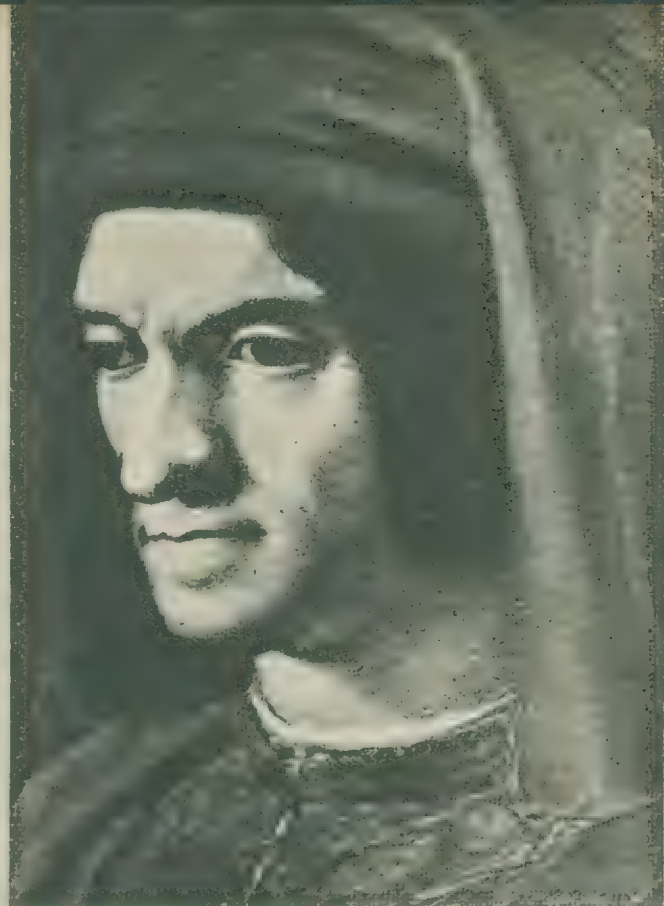
Археолози би највише волели једну сталну рупу, па да по њој натенане рују! Тим речима, отприлике, нашалио се један од учесника мартовског Округлог стола на коме се расправљало о реконструкцији најстарије београдске улице и ваљда једне од ретких која од давнина није променила име: Кнез Михаилове. Лако је погодити да овај духовити учесник — није археолог, јер, што се археолога тиче, они, са пуно права, тврде да би се археолошка истраживања на подручју ове улице, која од Теразија води према Калемегдану, заиста исплатила.

Рупа, разуме се, неће бити отворена. Међутим, приликом реконструкције постојећих и градње нових зграда, биће обавезно археолошко сондирање. Штета је што то и до сада није била обавеза... **А оно што је учињено говори да управо на траси којом се пружа Кнез-Михаилова улица леже, под земљом, драгоцени остаци древног града. Са ко зна каквим предметима, можда новцем, накитом, посуђем... Јер, ова је улица веома стара: постојала је, баш на месту где и данас, још пре безмало — два миленијума!**

Пропао грандиозан подухват...

Сигурно је мало улица на свету које могу да се подиче таквом историјом. Само, прича о Кнез Михаиловој мистериозна је за целих десетак векова који су уследили после пропасти римског Сингидунума. До сада нису пронађени трагови насеља из тог времена, али је сигурно да је том трасом, ако не и улица, пролазио бар пут од насеобина на ушћу Саве у Дунав према југу. Ипак, оно се што се о овој београдској улици зна, представља довољно богату историју и баш због тога ставља на муке данашње урбанисте који већ подуже покушавају да нађу право решење за њену реконструкцију. Дилема има много.

ШТА

Политичка мудрост и вештина у државничким пословима донели су Лоренцу Медичију надимак „Величанствени"

за владавине Медичијевих у ствари више није било, стати на њихову страну.

Утврђен је и датум великог догађаја — недеља 26. април. Тога дана Медичи су давали банкет у част кардинала Рафаела Сансонија Риарија (папиног праунука) који се баш у то време (никада се није сазнало да ли сасвим случајно) налазио у посети Фиренци. Међу званицама нашли су се и Пацијеви.

По првобитној замисли завереника, свечани банкет је требало да буде и последња светковина којој ће Франческо и Ђулијано икада присуствовати. У последњем тренутку, међутим, завереници сазнају да ће Ђулијано можда изостати. Све се помера за јутро тог истог дана — преподневну мису коју кардинал треба да одржи у цркви „Санта Марија дел Фјоре". Погнуте главе верника и клечећи положај идеални су за задавање смртоносних удараца.

Маса народа прати кардинала и Лоренца до катедрале. Лоренцо је добро расположен, смеши се и безбрижно расправља о пословима града.

Завереници су већ заузели своја места унутар цркве. У последњем тренутку Монтесеко, капетан папине гарде, одустаје од улоге која му је поверена — требало је да он зада први ударац Лоренцу.

Миса почиње, а Ђулијана још нема у цркви. Изгледа као да ће, још једном, све морати да се одложи. Франческо Паци и Бернардо ди Бандино трчећи одлазе да потраже своју жртву. Не налазе га у палати Медичијевих — ноћ је провео код љубавнице.

Успевају да га убеде да пође с њима. На путу до цркве убице се хладнокрвно шале са Ђулијаном. Гур кају га и задиркују и успевају да сазнају и оно што их највише интересује — Ђулијано је ненаоружан.

За време унапред утврђеног дела мисе, завереници извлаче своје мачеве. Први ударац добија Ђулијано — мач Бернарда ди Бандина погађа га у леђа. Он покушава да бежи, али после само неколико корака сустиже га Франческо Паци. Праћен групом својих слугу, задаје му ударац за ударцем.

У КЛОПЦИ

У истом тренутку Антонио Мафеи и Стефано Бањоне бацају се на Лоренца. Он има више среће — Мафеијев мач само га је окрзнуо. Праћен својим телохранитељима, почиње да се повлачи ка олтару.

Схвативши да су своју шансу прокоцкали, Мафеи и Бањоне се дају у бег. Група грађана сустиже их и за само неколико тренутака њихова се тела више не могу препознати.

Видевши да ће Лоренцо успети да се извуче, Бернардо Бандини успева да се у општој гужви прогура до њега. Смртни ударац уместо Лоренца прима његов слуга. Та жртва одлучила је Лоренцову судбину — он успева да се, праћен неколицином оданих људи, закључа у сакристији.

И док се све то одиграва у цркви, у Кнежев двор стиже други део завереничких снага предвођен надбискупом Салвијатијем.

Надбискуп, према договору, креће ка одајама приора, док у једној канцеларији, спремни да реагују на договорени знак, скривени чекају остали побуњеници.

И ту завереници чине и своју последњу, за себе фаталну грешку — да би били што сигурнији, затварају врата канцеларије. При том предвиђају да се она с унутрашње стране могу отворити само кључем. Скровиште постаје смртна клопка.

Чак да су завереници и успели да се ослободе, знак који су чекали никада није ни дат. Узбуђени надбискуп није могао да сакрије своју узнемиреност пред Чезаром Петручијем, високим функционером Републике, оданим породици Медичи.

Лукави Петручи за трен ока схвата да се нешто озбиљно дешава и без оклевања предаје Салвијатија стражи, а затим наређује да се сви излази двора затворе. Пораз је коначан.

БЕЗ МИЛОСТИ

Стари Ђакопо Паци узалуд, у то исто време, крстари улицама Фиренце покушавајући да побуни народ. Његови повици падају у празно. Ни њему не треба много да схвати да је изгубио све. С породицом у журби напушта Фиренцу.

На телу двадесет петогодишњег Ђулијана нађено је преко деветнаест рана. Породица је у жалости коју ће скупо наплатити. Један за другим, завереници падају у руке Медичијевима. Град се претвара у крваву кланицу у којој страдају чак и они који су у било ком тренутку, макар само речју, показали своју нетрпељивост према Медичијевима. Лешеве криваца, а и оних који су недужни страдали, маса вуче по улицама Фиренце.

Завереници су прво обешени о прозоре палате, а затим су њихова тела бачена на трг.

Сви чланови породице Паци похватани су и обешени. Стари Ђакопо доживео је најстрашнију судбину — прво је обешен, а затим му је одсечена глава. Леш је бачен у реку Арно.

Последњег од завереника, Бернарда ди Бандина, човека који је задао први ударац Ђулијану, страшна освета сустигла је годину дана касније. Верујући да је најзад сигуран, зауставио се у Константинопољу — није могао ни да сања да моћ Медичијевих допире тако далеко. Преварио се. Султан Мухамед II послао га је својим утицајним фирентинским пријатељима у кавезу, везаних ногу и руку. Стигао је у Фиренцу 29. децембра 1479. године у каравану султанових поклона — са соколовима, коњима, жирафом, раскошним таписеријама и скупоценим оружјем. И, живот ће ускоро изгубити и последња, двеста седамдесета жртва неуспеле завере против породице Медичи.

М. И.

А С КНЕЗ МИХАИЛОВОМ?

ДО ДАНАС ЈЕ ДОЖИВЕЛА ТРИ ПЛАНСКЕ И МНОГЕ СТИХИЈСКЕ РЕКОНСТРУКЦИЈЕ. А ПО ТОМЕ ШТО ТРАЈЕ ГОТОВО ДВЕ ХИЉАДЕ ГОДИНА, ГЛАВНА БЕОГРАДСКА УЛИЦА МОЖДА ЈЕ И ЈЕДИНСТВЕНА У СВЕТУ!

Римљани су на узвисини, над ушћем Саве у Дунав, изградили насеље у првим вековима наше ере. Био је то муниципијум, па колонија — што значи да је спадало у већа и важнија насеља. Морало је, дакле, имати управне зграде, јавно купатило, позориште. Сингидунум је имао и велику тврђаву, каструм, из које је водила широка улица **Виа Цардо**, на југ. То је данашња Кнез-Михаилова.

Доласком Турака, зграде опет ничу. Овога пута, међутим, не по плану, као што су то чинили Римљани. Половином 16. века изграђен је водовод, па су никле џамије и цркве, са такозваним махалама око њих: пет турских, једном јеврејском и двема словенским. На делу куда се пружа данашња Кнез-Михаилова улица налазила се главна џамија и велико гробље око ње. А на остацима римске тврђаве Турци су доградили бедеме и около ископали шанац.

Када су 1718. године дошли Аустријанци, победивши београдске Турке, замислили су на овом, иначе јединственом положају, лепу и грандиозну варош са барокним палатама, правилно распоређеним у блоковима. Управо на траси Кнез-Михаилове, која је делила немачки део града од српског, требало је да се подигну најмонументалније грађевине. Али, Турци су тај план осујетили својим поновним преузимањем Београда 1739. године. Тада, тек започето отпетљавање чворова њихових сокака и ћорсокака — опет се запетљава...

Има и 'тичјег млека

Зато је и разумљиво што се неки страни пу-

ЗНАМЕНИТЕ УЛИЦЕ

ШТА С КНЕЗ М

тописац из тог времена чудио тим турским кривудавим и узаним београдским уличицама. Гласник на коњу, писао је, није могао проћи ни лаким касом кроз њих, јер би се сваки час ударио о неки угао!

Први српски урбаниста, професор Велике школе Емилијан Јосимовић, имао је, због тога, много проблема када су се Турци повукли. Он је пре 110 година оставио изванредно урбанистичко решење главног града које није сасвим спроведено, али је турска „заврзлама" београдских улица ипак донекле размршена.

Прва просечена улица названа је по имену тадашњег српског кнеза. Тиме је почела, дакле, трећа реконструкција овог подручја — и Београда уопште — која је требало да означи и коначно ослобођење од Турака и победу над свим што је оличавало старо. У Кнез Михаиловој се сместило све најлепше што је Београд желео да има и покаже: фини дућани у низу, са обе стране улице, кројачи, модискиње, пекари и посластичари, деликатесне бакалнице... О томе сликовито говори и оглас једног бившег бакалина из Ратарске улице (на Палилули) који је имао среће и новца да купи колонијалну радњу у Кнез Михаиловој:

„Осим тичијег млека, поштоване муштерије у радњи могу да набаве еспапе по сто пута већем избору него у дућану мог предшасника..."

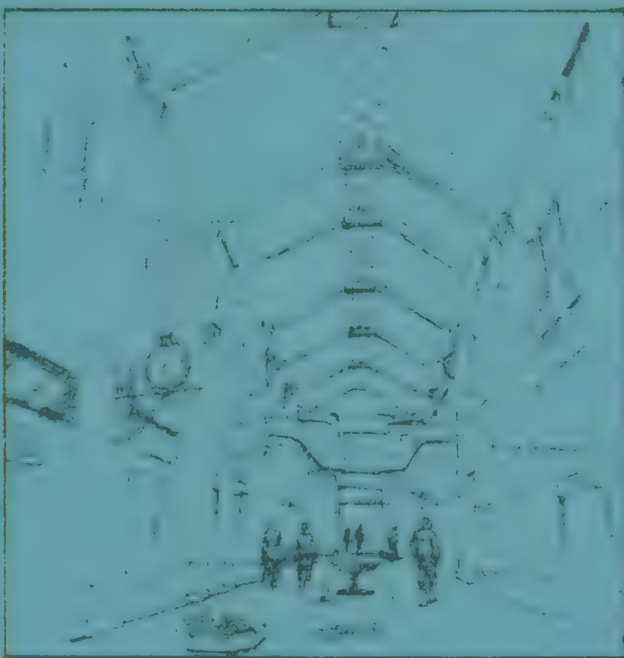
Урбанисти на мукама

Стварно, за ондашње време у Кнез Михаиловој само што није и стварно било тичијег млека! Београђани су је назвали „шетуља": била је најлепше и највољеније место у вароши, па је увек, као и данас, врвела од света. Боље стојећи „шетачи" могли су да сврате у две кафане — „Код Хајдук-Вељка", која се налазила на месту данашњег ресторана „Загреб", а чији је власник био Италијан Пероло, бивши гарибалдинац, као и „Код грчке краљице" данас „Плави Јадран". Ђаци, студенти и војници који нису имали пара за такав провод, могли су да купе виршле на улици. Њих су нудиле калфе чувеног кобасичара Чеха Росулека, који је имао леп дућан у истој улици и по којем су се кобасице — тада нова ствар у Београду — звале „росулчићи"!

Кнез Михаилова улица је у целини изграђена до 1921. године. Биле су у њој углавном једноспратнице, у духу академизма и сецесије. Али, град се ширио, а заинтересовани за ово његово најлуксузније и најлепше подручје, множили. Тако је почињала доградња многих зграда, што данас представља највећи проблем. Јер, често су то биле интервенције које су упропастиле првобитни, успео архитектонски изглед зграда. Тако је данас једна од највећих дилема коју београдски урбанисти и неће моћи у целини да реше, шта чинити са таквим објектима? Да ли их рушити и Улици вратити изглед из 1921. године? То би било не само веома скупо, већ и тешко изводљиво — због потреба данашњег велеграда за тим простором...

Да ли, зато, рушити само оно што по естетским мерилима квари изглед споменичних зграда и спада у неуспелу доградњу? Да ли уопште враћати нешто на старо, или наћи савремена решења која би се уклопила у постојећу целину? Мишљења су подељена, уосталом, као и укуси. После 110 година, колико нас дели од времена Емилијана Јосимовића, београдски урбанисти су опет на великој муци. Можда и већој него што је била његова!

Текст: М. Крстуловић
Цртежи: З. Јаковљевић

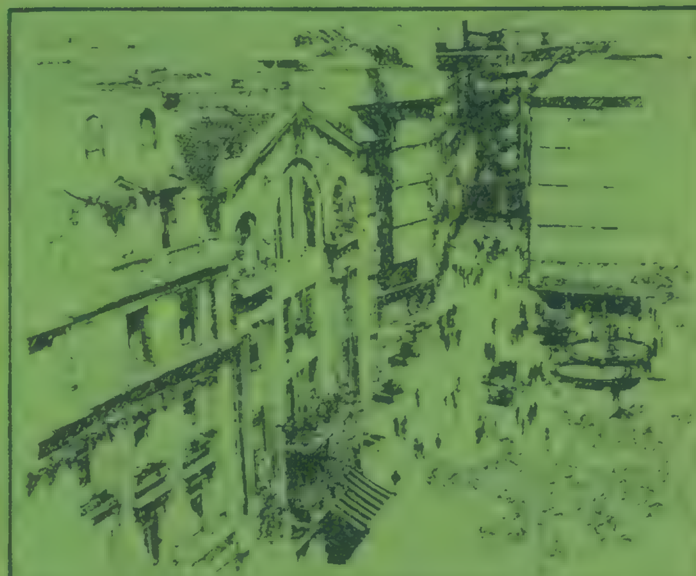

Данашњи изглед „Спасићевог пролаза" између Кнез-Михаилове улице и Обилићевог венца и предлог за његову реконструкцију, са застакљеним кровом.

Овако изгледа обновљени део улице у који аутомобили данас немају приступа

Зграда у којој се данас налази Америчка читаоница доживела је већ два преправљања. Најпре је дозидана, а затим је њена, некада веома успела фасада са кубетом и часовником, „изравњена". Сада постоји предлог да се ова зграда сруши и тако прошири мали трг код Филозофског факултета

ИХАИЛОВОМ?

У овој згради првобитно је била кафана „Код хајдук-Вељка" касније „Руски цар". Данас се ту налази експрес-ресторан „Загреб"

Детаљ са зграде Српске академије наука и уметности

РУШИТИ ИЛИ НЕ РУШИТИ? . . .

На подручју Кнез-Михаилове улице постоји око 80 зграда које су законом заштићене као споменици културе. Двадесетак их је, по мишљењу стручњака, унакажено доградњом која се није уклопила у стил зграде, тако да оне представљају приличан проблем урбанистима. Наиме, рушење дограђених делова није лако извести, и због тога што је тај простор и те како потребан корисницима.

Поглед на Кнез-Михаилову улицу са Теразија

УЛИЦА — КАЗНА ЗА УБИСТВО

Мало је познато да је на регулисање Кнез-Михаилове улице утицала једна политичка сплетка. Наиме, пре него што је цела просечена, велики њен део захватала су имања кнеза Александра Карађорђевића, позната у оно време као Башта Карађорђевића. Међутим, када је 10. јуна 1868. године тадашњи владар кнез Михаило Обреновић изненада убијен у Топчидеру, приписано је то Карађорђевићима. Зато је урбанистички план израђен тако да се Башта прилично „скреше", чак да се донекле поруши кућа звана „Делијски конак" у којој је становао зет кнеза Александра Константин Николајевић. Доцније је утврђено да кнез Александар лично није био умешан у заверу и убиство које су извеле неке његове присталице.

ЗАНИМАЊЕ: АВАНТУРИСТА

ЈЕДИНИ ПУТ ДО ДИЈАМАНАТА И ЗЛАТА КОЈЕ КРИЈУ ЏУНГЛЕ ГВАЈАНЕ ЈЕ — ВАЗДУХ. ЗА ОНЕ КОЈИ ИМАЈУ СМЕЛОСТИ ДА КРЕНУ НА ОВО НЕИЗВЕСНО ПУТОВАЊЕ ТО СУ НЕУСТРАШИВИ ПИЛОТИ КОЈИМА ЈЕ ПРОФЕСИЈА — ОПАСНОСТ.

Звук мотора сићушног авиона губи се и поново израња из хуке слапова, дреке мајмуна и промуклог крештања папагаја. Високо над џунглом, за командама авиона, пилот хладнокрвно жваће гуму док провлачи своју слабашну летелицу кроз опасне измаглице.

Човеку за управљачем име је Чејс Д. Белдрон. Американац је и има двадесет и четири године. Није једини представник своје земље који у дивљини Гвајане проводи живот у потрази за новцем и авантуром. И једног и другог овде има. А да би се до њих дошло, потребна је — храброст.

Чејс Д. Белдрон је то имао. Све до оног дана када и сам није постао јунак једне од прича о скупо плаћеној неустрашивости.

ИЗГУБЉЕНА ИГРА

Крај је за њега дошао неколико километара од водопада Кејетур. Узрок несреће: преоптерећеност и отказивање рада мотора због квара на издувном вентилу.

Противно правилима и здравом разуму, Белдронов „пајпер“ превозио је три путника, 225 литара бензина и 360 килограма терета — све то у машини чије максимално оптерећење не сме да буде веће од 360 килограма, рачунајући ту и пилота и једног путника.

У олупини „пајпера“ смрт су нашла два путника и Белдрон. Трећи путник, Чарли Шалигара, успео је да преживи. Али никад неће заборавити ужас пробијања кроз џунглу уз страховите болове који су изазивали сломљена вилица и ишчашено раме.

Неколико сати после нестанка Белдронове летелице директор Цивилног ваздухопловства Гвајане одобрио је узлетање спасилачког хеликоптера. Већ искусна екипа успела је да пронађе место несреће, али је ковитлац кога су стварале елисе хеликоптера изазвао обрушавање тешких грана и другог растиња које је прекрило згужвану хрпу метала. О спуштању није могло бити говора. Хеликоптер се вратио у базу.

После опоравка, једини преживели, Чарли Шалигара, вратиће се још једном на место катастрофе — спасилачка екипа коју је предводио могла је само да покупи оно мало што је остало од тела настрадалих. Од оног дана када је Шалигара, посрћући напустио таму џунгле, киша је непрестано падала. Мрави и прождрљиве животиње детаљно су обавиле свој посао: избледеле и очишћене кости могле су да се виде свуда наоколо.

Од Белдрона су остале само ноге. Прекривене трулом кожом његовог одела, висиле су преко оштре ивице смрскане пилотске кабине.

МИРИС ЗЛАТА

Име игре у којој је улог живот је — брза зарада.

Гвајана је једно од све малобројнијих места на свету у којем до злата и дијаманата још може да се дође и то уз врло мало претходног искуства и готово незнатан почетни капитал.

Индијанско име за Гвајану је „земља вода“. Путник ће убрзо сазнати и зашто. Земља је прошарана огромним рекама, мрежом њихових притока и бројним потоцима и поточићима. Брзаци многе од тих водених путева чине неприступачним. Водопади, попут Нијагариних, строшоштовају се у застрашујуће клисуре, џиновске литице уздижу се високо над шумама које обавија измаглица. На неким местима џунгла је тако густа да сунце никада не пробија претећу полутаму.

Мирис злата и дијаманата који су ту пронађени домамио је реку авантуриста из САД, Канаде, Велике Британије и Аустралије. Читавих сто година важили су све оно што су релативно приступачне реке у близини атлантске обале криле.

Злата је сада мање, а путеви до дијаманата све су тежи. Да би до њих дошли, трагачи за дијамантима сада морају да продиру хиљадама километара у унутрашњост земље — а то је могуће урадити само уз помоћ авиона.

Тако је рођен један нови сој пилота, људи довољно лудих да се за љубав новца и опасности коцкају са животом.

Њихове „цесне“ и „пајпери“ надлећу џунглу, вратоломно се спуштају на ретке чистине отргнуте од тропског растиња и на уске траке песка или блата, само корак удаљене од смртоносних слапова и брзака. Тамо где људска нога или чамац не могу да продру, продиру они, превозећи копаче злата и дијаманата и њихову опрему.

Несреће су застрашујуће честе. Човек заспе, машина откаже или сићушни авион постане жртва изненадне олује невероватне снаге. Али увек има других, оних који настављају да лете пркосећи смрти сваки пут када им се точкови одлепе од мочварне земље, а кљун уздигне ка небу.

Већини као база служи комад равног земљишта у близини главног града Гвајане, Џорџтауна. У сезони киша земљиште „Олга“ — како га његови корисници зову — претвара са у мочварну клопку. Бедне бараке, чије зидове неуморно нагризају термити, а лимене кровове рђа, служе им као радионице. Гомиле свакојаких отпадака и читаве планине празне буради, уља и бензина разбацане су свуда по овом узлетишту за неизвесност.

СПАСЛА ГА ЋЕЛАВОСТ

Можда најпознатији представник опасног заната је Дон Хак, оснивач чудне фирме под још чуднијим именом „Међународни дијамантски сафари“. Компанија је туристима нудила оно што јој у имену и стоји — лов, али на злато и дијаманте.

Посао са туристима није се Хаку исплатио. Вратио се далеко уноснијем пословању са професионалним копачима.

Иако власницима приватних авиона као што је Хак закон забрањује да изнајмљују своје машине и летачко знање — они то годинама несметано чине.

Услуге се плаћају у готовом и на лицу места (каткада на небу). А без признаница нема ни доказа о кршењу прописа.

Овом чудном кову пилота припадао је и Дејвис Мајерс. Да поред зараде ови људи воле и опасност, говори и чињеница да је његов отац власник огромног ранча у гвајанској савани и веома богат. Син је, међутим, волео да ризикује. Тело му никада није пронађено.

Прича о Мајерсовом нестанку вероватно није потресла Џозефа Тесарика, пилота и трговца сумњивих активности које су га често водиле преко бразилске границе.

Један канадски пословни човек, који је с њим летео до Боа Висте, ушао је храмајући у бар „Вагун Вил“ хотела у Џорџтауну и љутито испричао присутнима да му је нога пропала кроз под Тесариковог авиона код једног принудног слетања.

Последње што се о Тесарику чуло објавиле су новине: на повратку из Бразила његов авион, у коме се налазило неколико путника и роба сумњивог порекла, срушио се у стеновитој пустоши планине Роарима.

Несрећу нико није преживео. Пре него што је заувек занемео, Тесариков радио пренео је бесни повик пилота:

— Извади свој проклети лакат из мојих ребара!

Неколико тренутака касније бесни наредбодавац био је мртав.

Квар на једном од вентила натерао је Бена Логана да се спусти дубоко иза бразилске границе, право међу непријатељски расположене припаднике једног индијанског племена. Бен и даље лети и свима препричава догађај, убеђен да је извукао живу главу само захваљујући томе што је — ћелава...

Своје и туђе доживљаје препричавају и остали. Хладнокрвност с којом показују на место на којем се Џо срушио, Сем закачио крилом или прича о Рендију који је нестао ту негде, леди крв у жилама. Али иза те привидне равнодушности према опасности лежи суморна реалност њиховог живота.

М. И.

ЧУДА ЉУДСКИХ РУКУ

КРАН као КУЛА

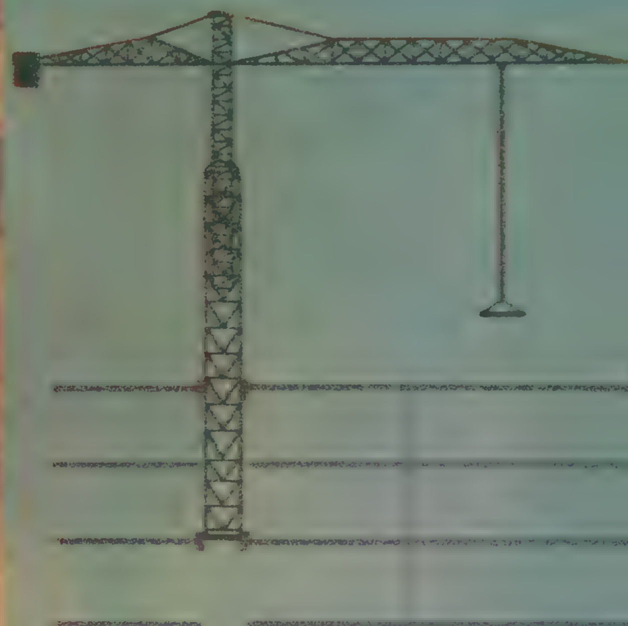
Педесетих и шездесетих година овог века шведски и француски грађевинари почели су да користе кран — врсту дизалице која је данас постала обавезни део опреме и без које је незамисливо подизање вишеспратница. Челични сплет шипки и спојница ових дизалица подсећа на високу кулу око које, у току радова, ниче нова зграда. Уколико се гради врло висока зграда, кран је тако конструисан да његов челични скелет може да се подигне навише.

На самом почетку радова кран се обично поставља на претходно изграђену бетонску подлогу која се, уколико је то могуће, налази на месту на којем ће се налазити отвор за лифт или степениште. Кад се изградња једног спрата заврши, око стуба дизалице поставља се на том месту челични прстен. Ти прстенови не само да пружају додатну потпору конструкцији, већ служе и као подлога при подизању дизалице навише хидрауличним клиповима.

Често се користе и кранови код којих се читава конструкција налази на спољној страни зграде — њихов челични скелет клизи по шинама. И ове дизалице могу да „расту" додавањем нових делова који се постављају око врха стуба.

Појава крана олакшала је и убрзала грађевинске радове и омогућила постављање готових елемената — снажне дизалице у стању су да подигну и пренесу до његовог места на новој згради и читав зид.

На слици доле приказан је кран који подиже терет са нивоа улице до врха 176 метара високе куле једне поште у Лондону. Кран је висок 189 метара.

КАКО ПЛОВЕ БРОДОВИ

БОВА ЗА СИГУРАН ПУТ

И морнари имају саобраћајне знаке. Превидети један од њих често може да значи пловидбу у катастрофу...

Могли су то бити и обични дрвени коци забодени у песак.

Каткад је у ту сврху човек користио и наслагано камење.

Фењер окачен о дрво упозоравао је, колико-толико, својом светлошћу на опасност.

[illegible] довољан су знак опасности.

Неколико типова најранијих бова.

Лоптасте бове којима се обележава бродолом обавезно су зелене боје. Крупним белим словима на њима је исписана реч wreck (енглески: бродолом).

Љуљајући се на таласима, неке од њих тужно звижде, друге звоне. На неке је причвршћено звоно за маглу, неке чак шаљу радарске зраке. Могу да значе све — од опасног гребена до бродолома. Има их у свим бојама и облицима, али све служе једном — да море учиче сигурним за бродове

ЗВОНО У МАГЛИ

Од почетка 16. века сигурно, а највероватније већ од првих дана мореловства, човек је употребљавао бове да њима означи места опасна за пловидбу. У почетку их је правио од празне буради повезане конопцима, од балвана, гомиле камења или дрвених колаца. Дрвене бове причвршћивао је за дно тешким конопцима.

Касније их прави од кованог гвожђа, каткад и од челика, а шездесетих година овог века експериментише и са стаклом.

Прва бова са светиљком постављена је 1880. године на ушће Темзе, а две године касније одржана је конференција на кјој је утврђен стандардни међународни систем означавања морских путања.

Ту су одређене боје, облици и величине бова. Коначно, 1937. године створена су два општа система означавања — кардинални (углавном се употребљава на Балтику и у Француској) и латерални (остали свет).

Бове-светиљке користе ацетилен, пропан или батерије као извор светлости. Неке од њих имају и радарске рефлекторе како би их и веома удаљени бродови могли открити.

За дно их причвршћују тешким ланцима или неком другом врстом „сидра" које се врло брзо усади у песковито дно.

Па ипак, иако је сигурна пловидба без њих незамислива, бовама се не може увек веровати. Истичу то чак и поморски приручници. Јер, изузетно јака бура може да их одвуче са тачке коју означавају, а ударац брода да угаси спасоносну светлост

Најважније навигационе тачке света врло често означавају огромне бове које поред светиљки имају и аутоматско звоно за маглу. Звоно активира компресовани карбон-диоксид.

ЖУТО — ЗА ЗАРАЗУ

Бова не мора увек да буде само знак на мору. Неке од њих користе се и у лукама за сидрење бродова штедећи на тај начин простор и посао око укотвљења. Њихов облик и боја нису утврђени правилима, али је зато врло важно да буду добро причвршћени за дно.

Користе их и рибари да би њима означили места на којима су бацили своје мреже; служе и при изради мапа морског дна — тада маркирају тачке на којима треба вршити сондирања.

Постоје чак и карантинске бове. Облик ових бова које показују место усидре-

Неке бове-светиљке као извор светлости користе батерије [illegible] до осамнаест месеци

Купасте, [illegible] на улазе у канале.

Десно: Светлост [illegible] увек довољна. Густа [illegible] некада не допушта да се она види, па морепловци морају да се ослоне на удаљени звук звона.

ња за бродове на којима хара нека заразна болест може да буде различит, али је зато њихова боја увек иста — жута.

М. И.

Горе: Облик канала може с годинама да се опасно измени. Специјално опремљеним бродовима бове се тада пребацују на нове положаје.

Лево: Овај облик бове можда нам је најпознатији. Има их у свакој луци и служе за усидрење бродова.

Шаре на бови којом се означава лева страна канала подсећају помало на шаховску таблу, али бела поља се налазе на јарко црвеној подлози.

★ПРИЧА СА ГРАНИЦЕ★

Ухватити илегалца

ОСТАЋУ У ЗАСЕДИ ДОК НЕ УХВАТИМ ИЛЕГАЛЦА — ЈЕДИНО ТАКО ЋУ КОД ЊИХ СТЕЋИ АУТОРИТЕТ.

Јуче држим војницима наставу из граничне службе и објашњавам како се заустављају и спроводе илегални прелазници. Ја причам, а све ми се чини да ме некако испод очију погледају и само што се лактовима не стану гуркати.

— Ви сте искусан старешина — говорио ми је командир — **али граница је за вас нова средина. Војници су увежбани и прекаљени у хватању илегалаца. На вама је да што пре овладате новим вештинама.**

Верујем да граничари не цене много оно што им ја говорим. Ето, гледам Лазу како је упиљио у мене док теоретишем, а пре неко вече, са Ибром, дотерао је тројицу тако хладнокрвно и безбрижно, као да враћа овце са испаше.

— Друже водниче, спречили смо их у покушају бекства ...

Е, мислим у себи, чучаћу у заседи онолико ноћи колико буде потребно да ухватим неког илегалца. Неће да ме вечито сматрају новајлијом. Једино тако ћу код њих стећи ауторитет.

Иначе, на караули је лепо. Уведена је струја, од фабрике шећера добили смо телевизор на поклон. Једино ми се не допада што се много дечурлије, из Лашца, врзма око карауле. Онај деран, Димче, ту у близини чува овце и просто се одомаћио ... Мораћу мало да направим реда. Нека их када играмо одбојке, али шта ће ту стално?

Једне вечери, јавише ми из команде да је, према обавештењу другова из милиције, примећена група сумњивих лица како се креће у правцу моје карауле.

Сада или никада, помислим у себи. Распоредим војнике, па се и ја спремим и пођем у заседу, али намерно са млађим граничарем, на место где ми се чинило да би група могла да наиђе.

Касно увече, тишина и ја се претворио у уво. Чујем, чини ми се, и мрава како мили. Али, нико не наилази. Не прође много, а из даљине се зачу тихо топотање. Умало да викнем од радости. Најзад, да и ја доживим граничарско крштење. А онда осетим неку зебњу. Хоћу ли све добро извести? Да се не обрукам? Сада лепо чујем нешто као жагор, а затим настаде мукла тишина. Дуга и бескрајно досадна.

Наједном, са карауле сигнал. Знак да се одмах вратимо. Шта је то сада? Са пратиоцем дојурим као без душе, и имам шта да видим: неколико младића, штаповима су препали илегалце и спровели их на караулу. Разгаламили се препричавајући згоде и незгоде у овој акцији. Међу њима је био најгрлатији мали Димче. Смејао се и шеретски ме, када сам им честитао, гледао право у очи.

Има од тада више од десет година, али ми је свеже у сећању, као да је јуче било.

С. Петровић

БИМ И БУМ

BABALU стрип

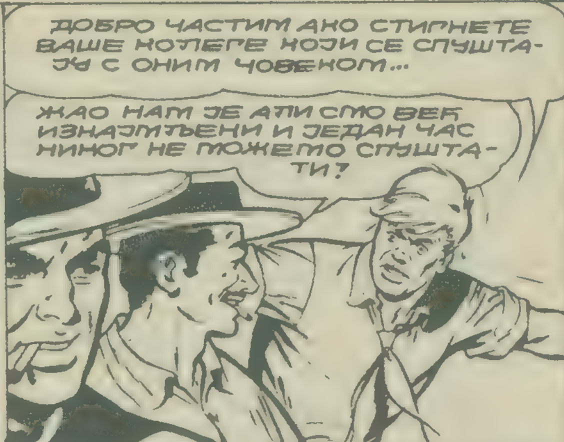

ПОТЕРА ЗА СЛИКАМА

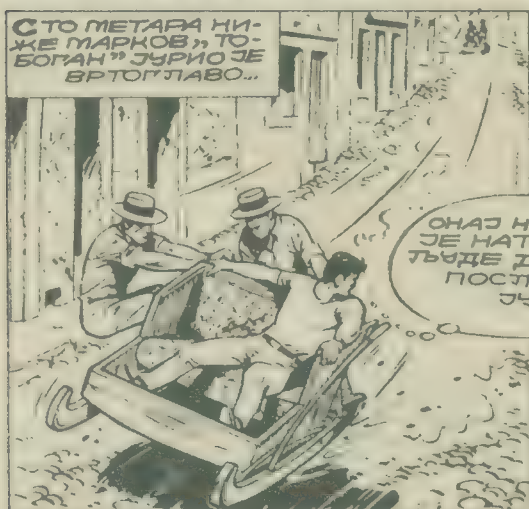
МАРК ФРАНВАЛ ЈЕ С ПОРОДИЦОМ У ПОРТУГАЛИЈИ КАО ГОСТ ПРОФЕСОРА ДЕ СУЗЕ КОЈИ ЈЕ ОТКРИО ДВА СТАРА ПОРТРЕТА С ТАЈАНСТВЕНИМ МАПАМА ... ДВА АМЕРИЧКА ГАНГСТЕРА ПОКУШАВАЈУ ДА СЕ ДОМОГНУ СЛИКА ... ФРАНВАЛ УПРАВО БЕЖИ ПРЕД ЈЕДНИМ...

ПОТЕРА ЗА СЛИКАМА

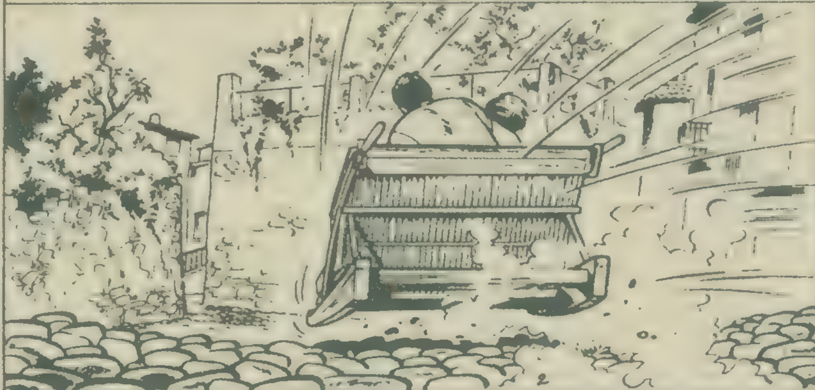

ПОТЕРА ЗА СЛИКАМА

ПОТЕРА ЗА СЛИКАМА

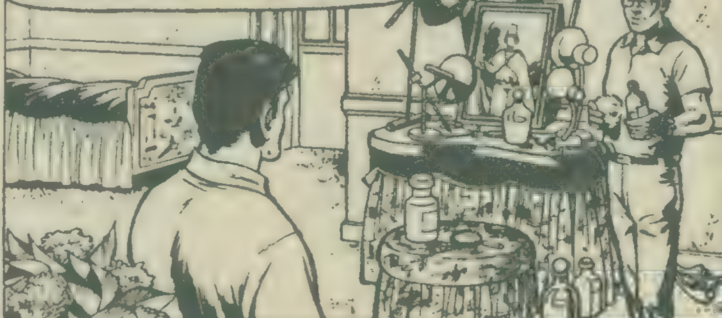

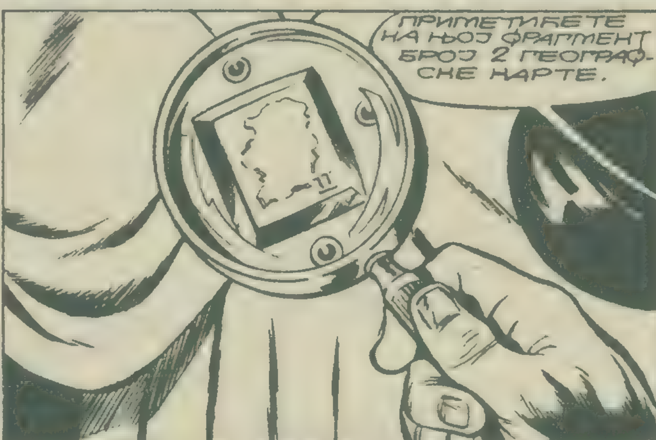

ПОТЕРА ЗА СЛИКАМА

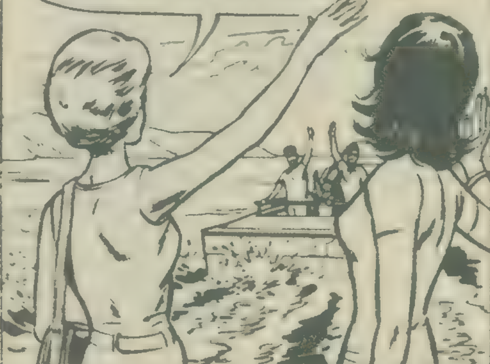

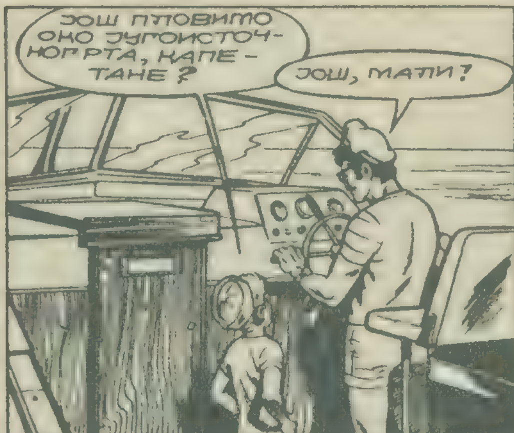
УБРЗО ЈЕ СВЕ БИЛО УКРЦАНО..

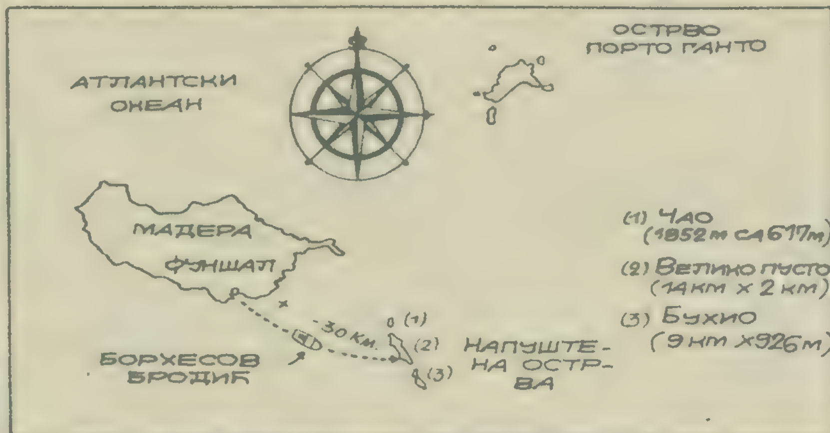

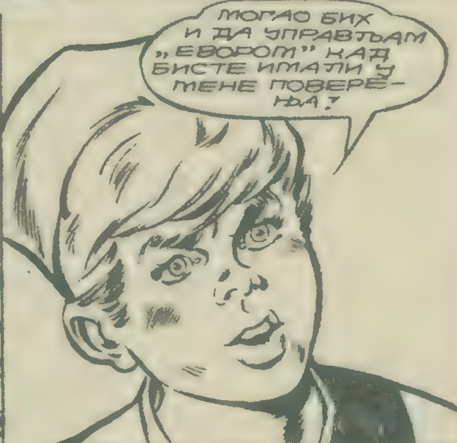

ПОТЕРА ЗА СЛИКАМА

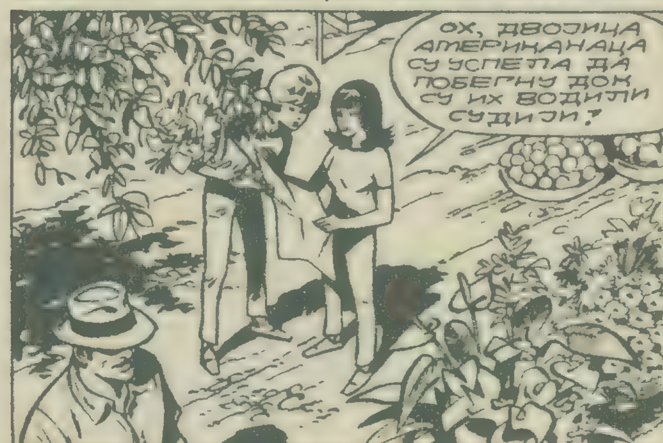

ЗА ТО ВРЕМЕ У ЖИВОПИСНОМ ГЛАВНОМ ГРАДУ МАДЕРЕ...

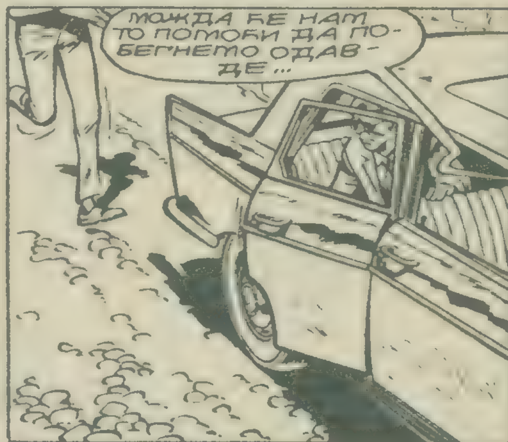

ПОТЕРА ЗА СЛИКАМА

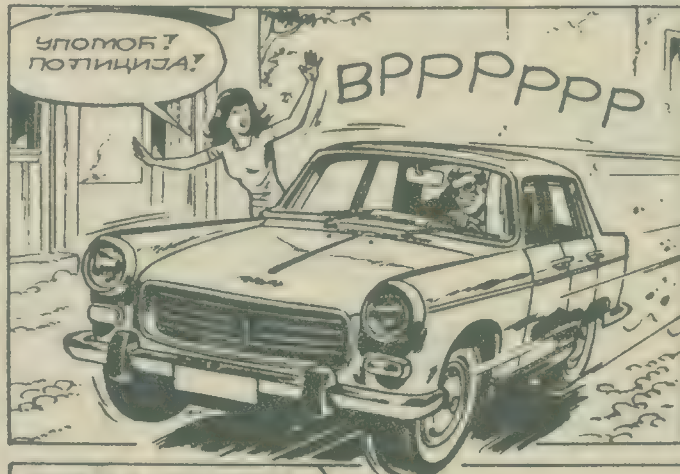

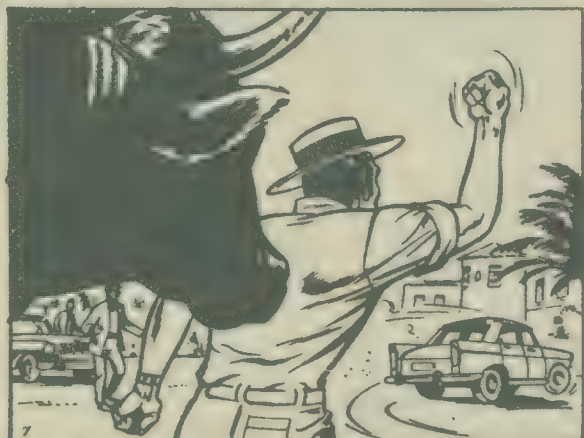

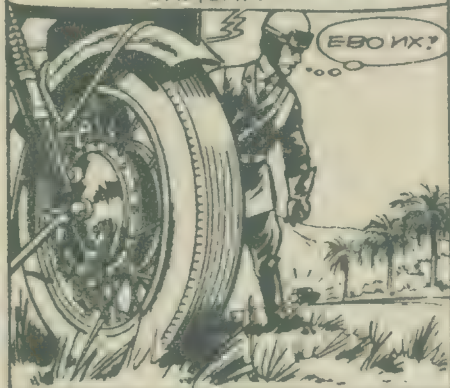

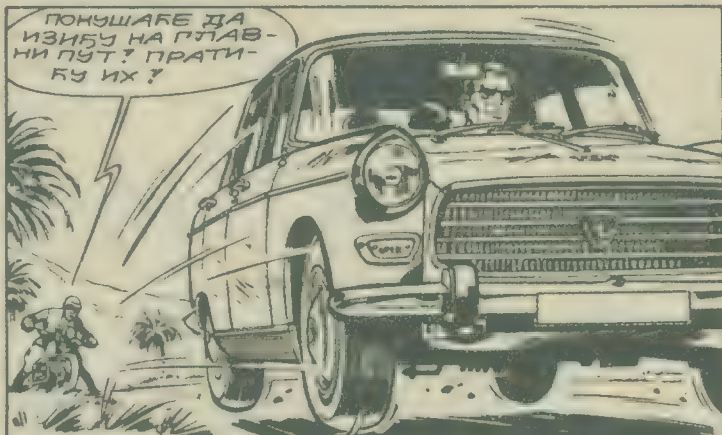

ПОТЕРА ЗА СЛИКАМА

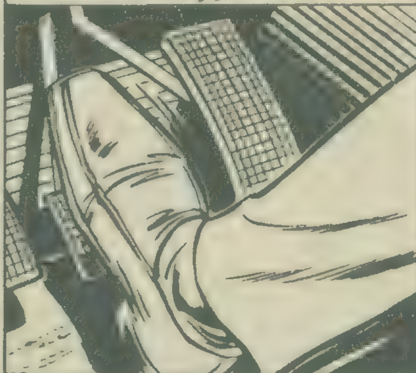

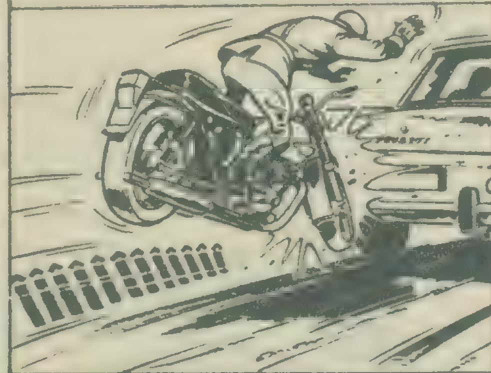

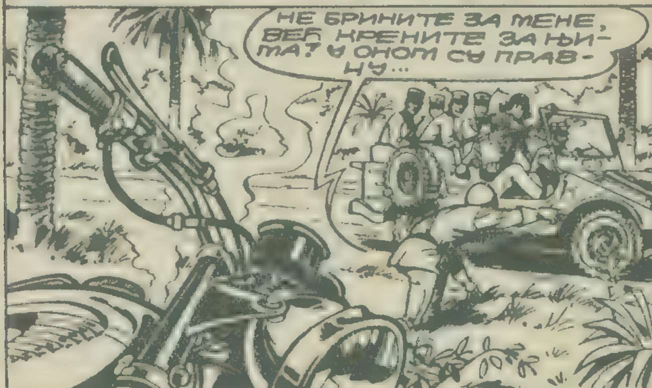

ПОТЕРА ЗА СЛИКАМА

ПОТЕРА ЗА СЛИКАМА

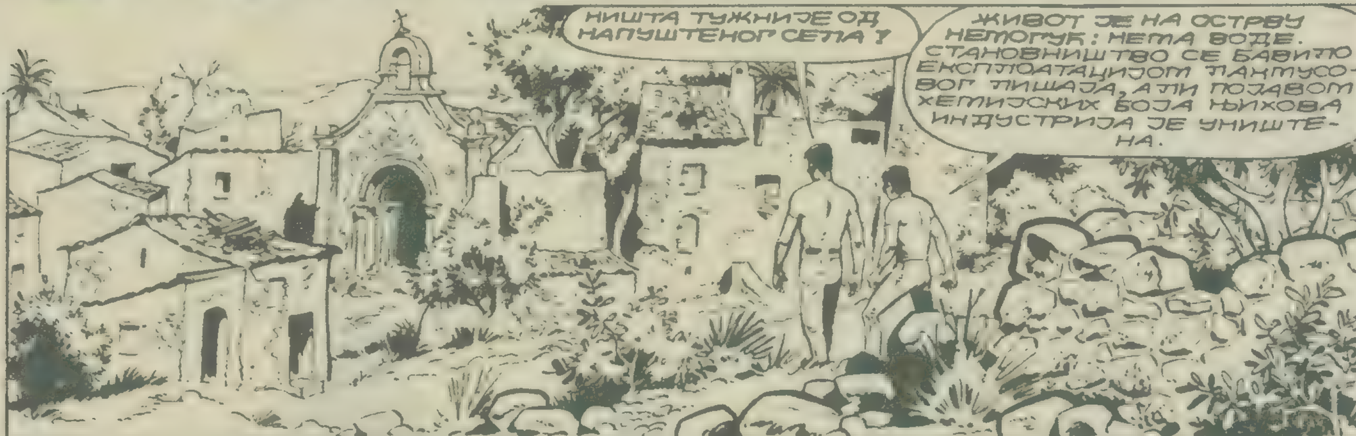

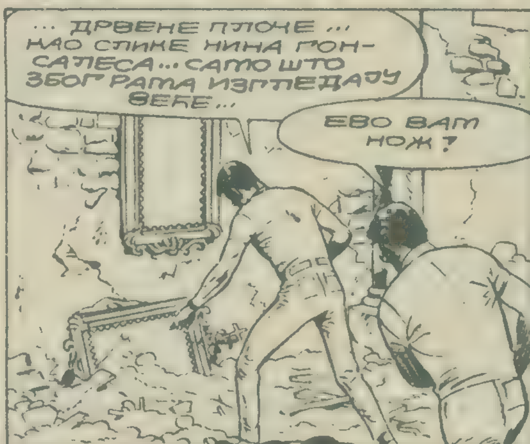

ПОТЕРА ЗА СЛИКАМА

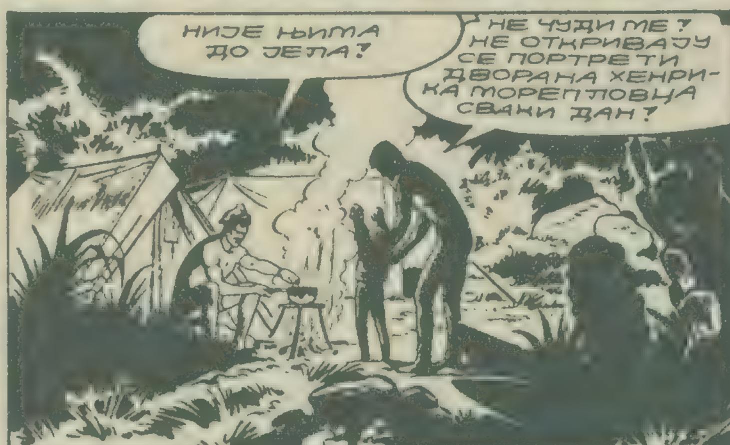

ПОТЕРА ЗА СЛИКАМА

ПОТЕРА ЗА СЛИКАМА

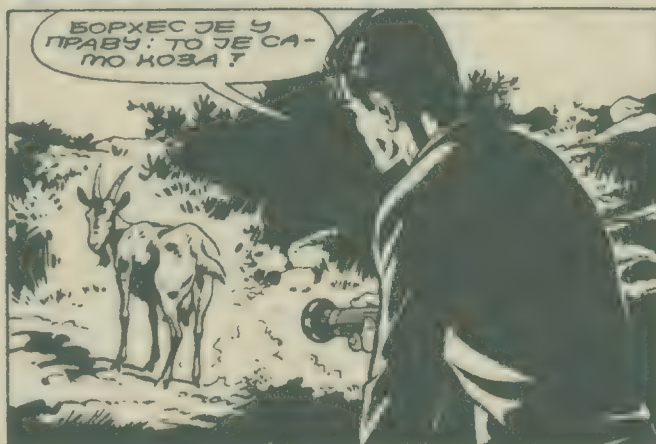

ПОТЕРА ЗА СЛИКАМА

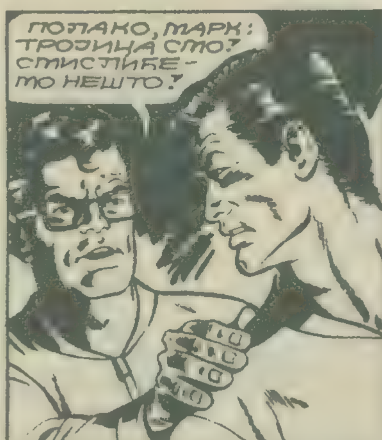

ПОТЕРА ЗА СЛИКАМА

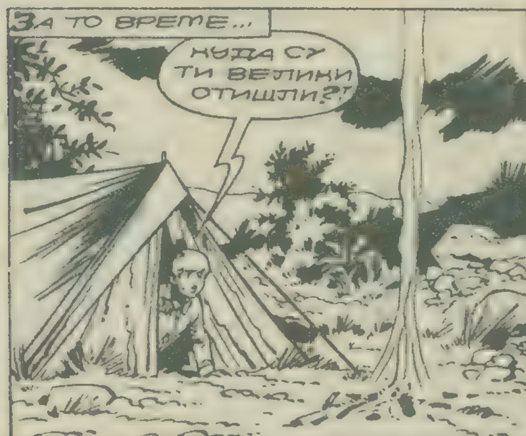

ПОТЕРА ЗА СЛИКАМА

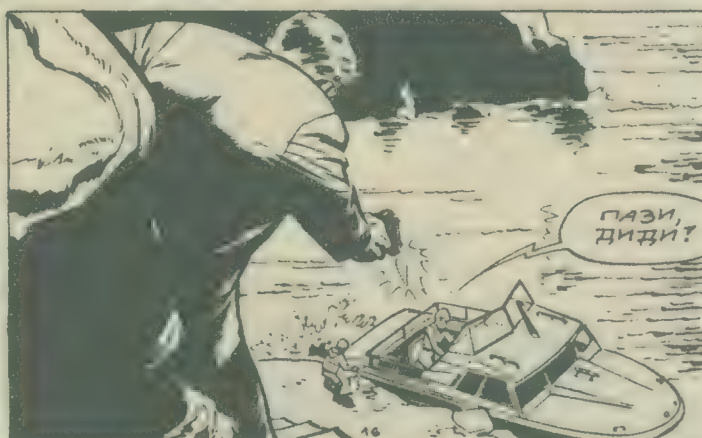

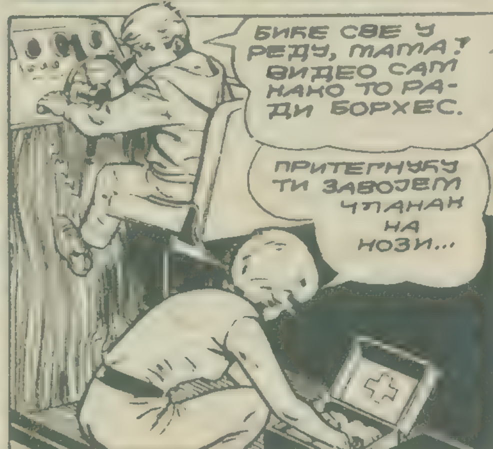

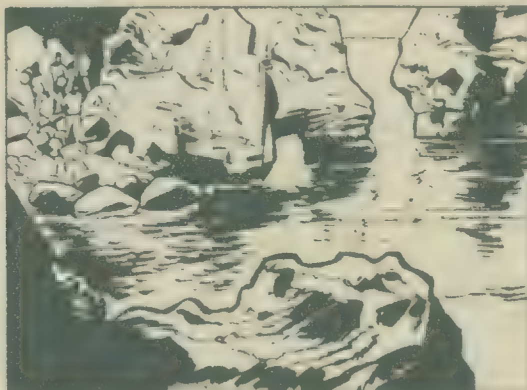
ПОТЕРА ЗА СЛИКАМА

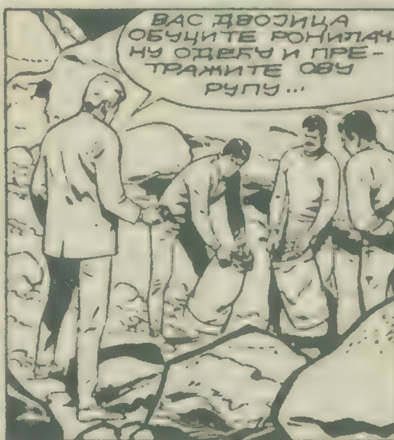

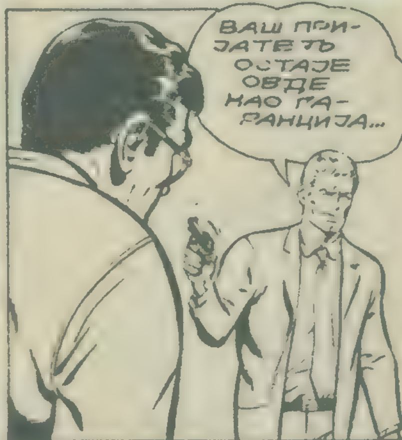

ЗА ТО ВРЕМЕ У „ВУЧЈОЈ ЈАЗБИНИ..."

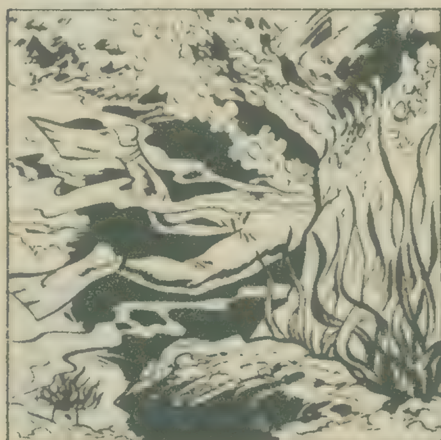

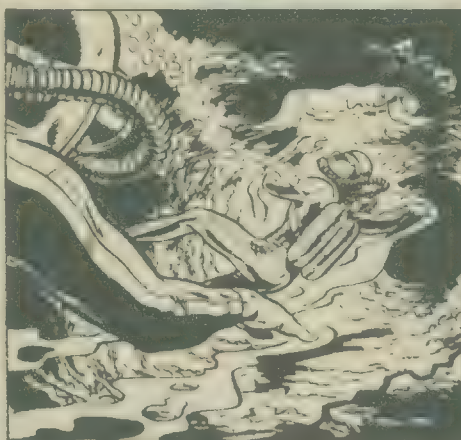

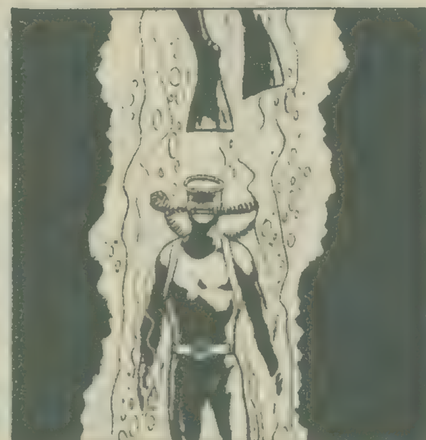
ПОТЕРА ЗА СЛИКАМА

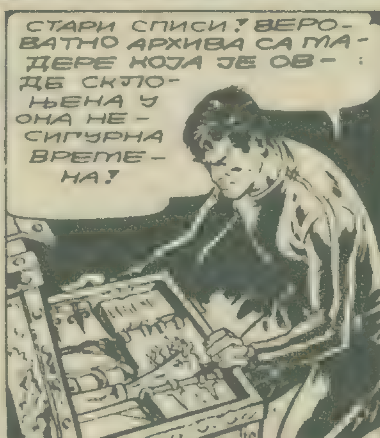

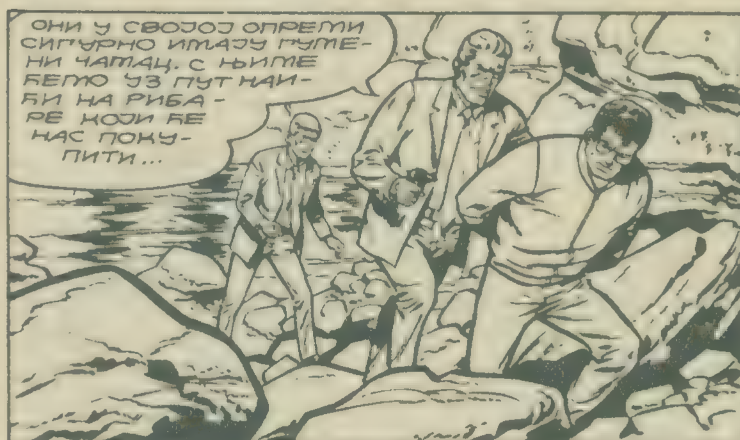

ЗА ТО ВРЕМЕ СТОУН ЈЕ ПРИЧАО...

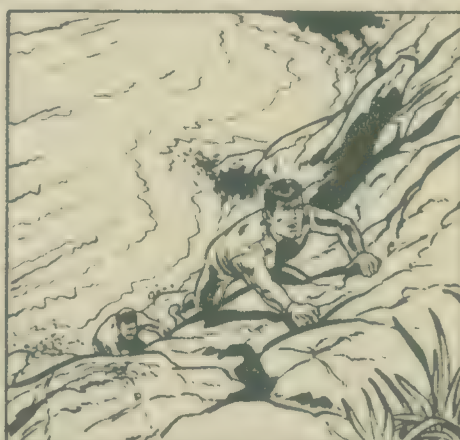

ПОТЕРА ЗА СЛИКАМА

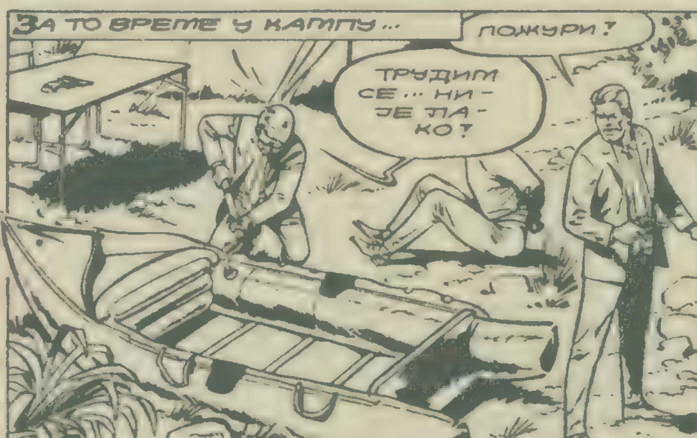

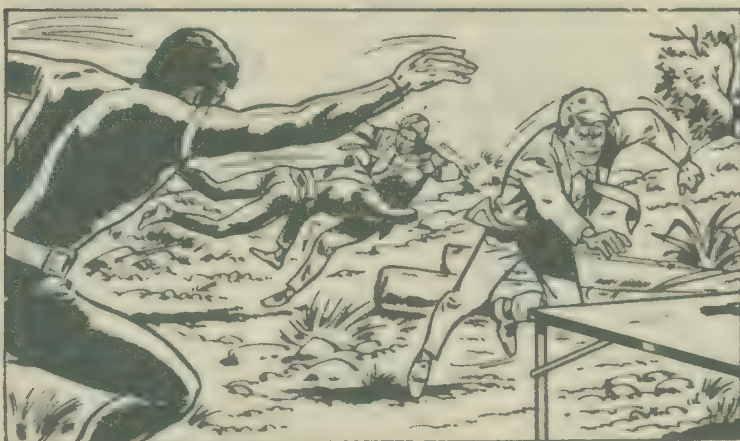

ПОТЕРА ЗА СЛИКАМА

ПИНКЕРТОНОВИ ДЕТЕКТИВИ

ЗАКЛЕТИ НЕПРИЈАТЕЉ

ОВОГ ПУТА НЕМА ПРОМАШАЈА!

ЕНО ЏЕФА БЛЕЈКА! КО ГА ПРВИ ПОГОДИ, БИЋЕ ДОБРО НАГРАЂЕН!

ПИНКЕРТОНОВИ ДЕТЕКТИВИ
ЗАКЛЕТИ НЕПРИЈАТЕЉ

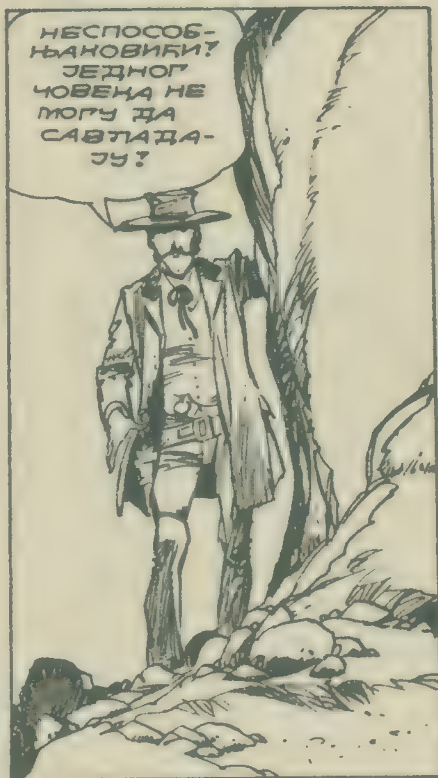

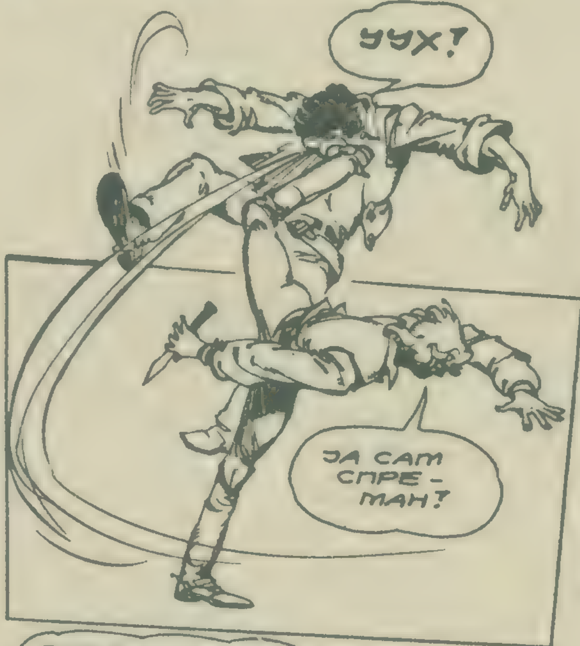

ЗАКЛЕТИ НЕПРИЈАТЕЉ

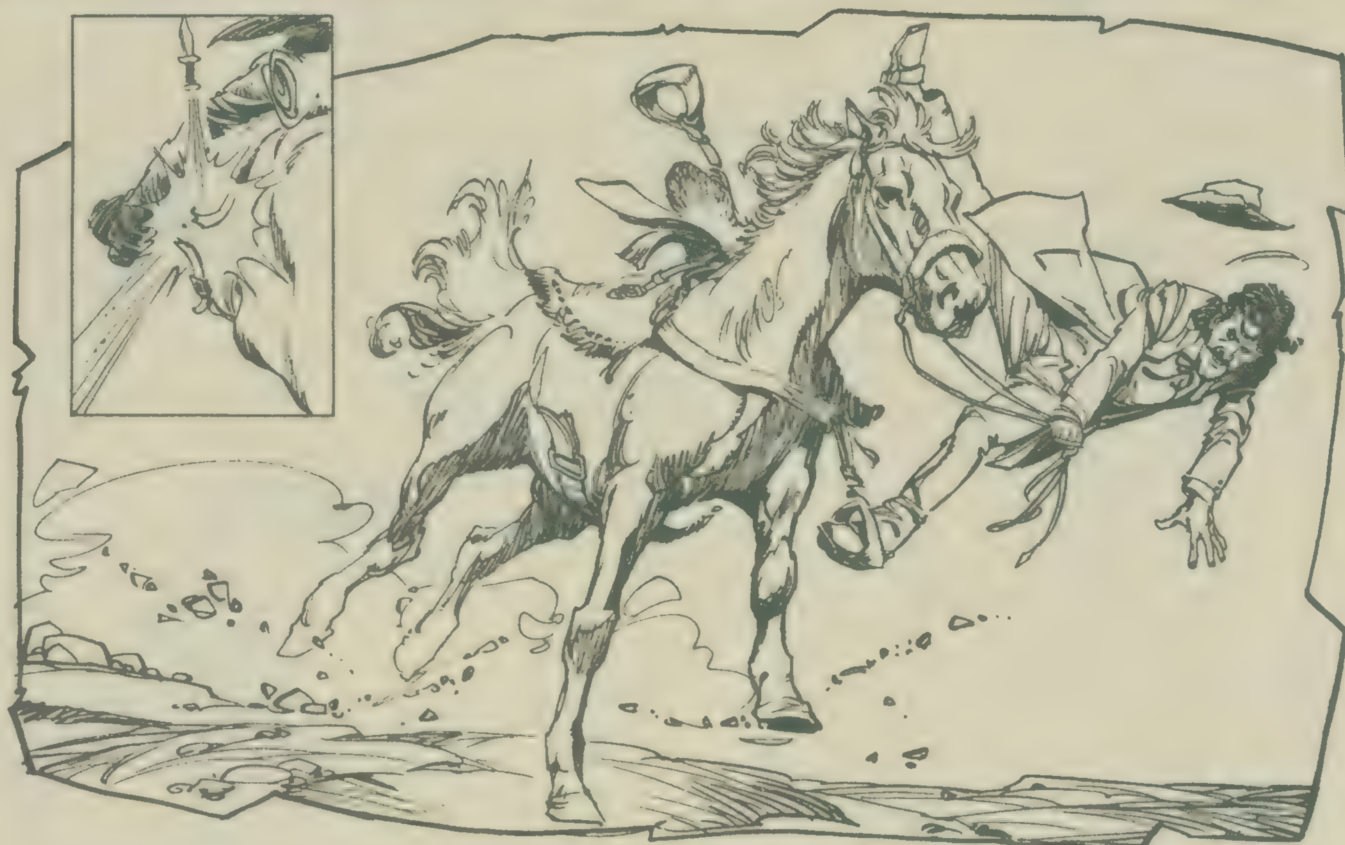

ПИНКЕРТОНОВИ ДЕТЕКТИВИ

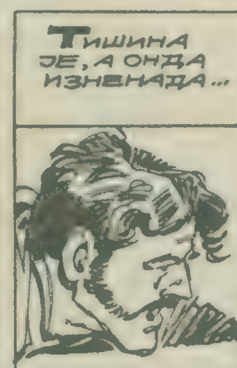
ЗАКЛЕТИ НЕПРИЈАТЕЉ

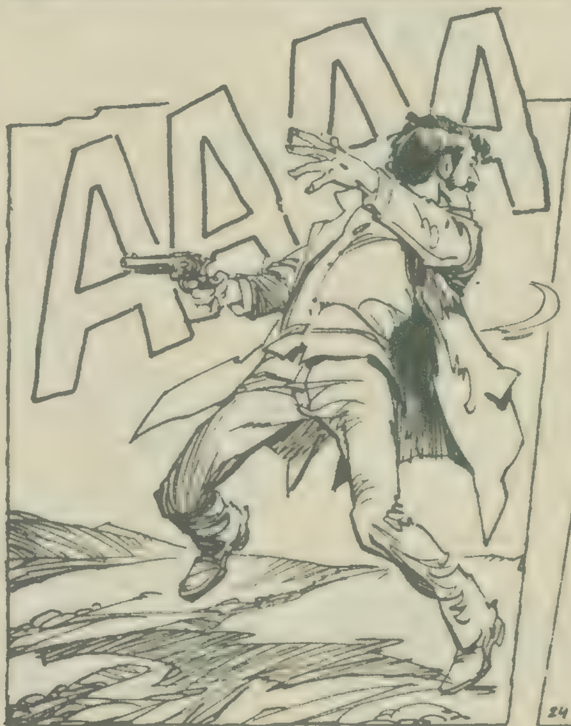

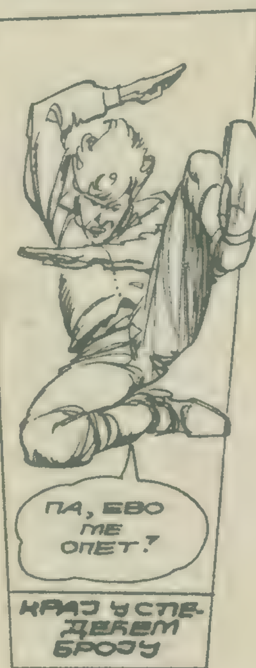

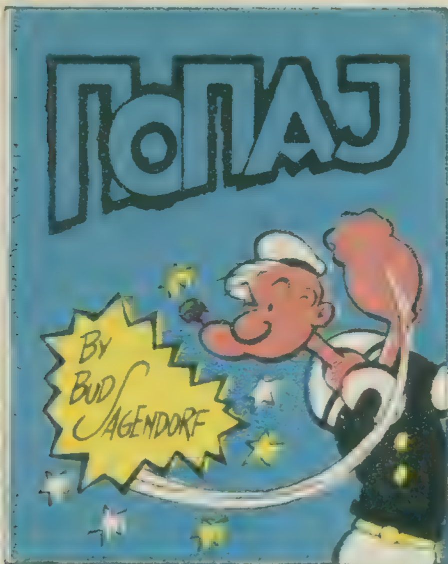

ПОПАЈ
BY BUD SAGENDORF

СТОЈ!
НЕЋЕШ НАПОЉЕ! НЕМА ИГРАЊА!
ОХ!

ПАЗИ! ПОСЛЕДЊИ ПУТ ТИ КАЖЕМ ДА МОРАШ ДА РАСПРЕМИШ СВОЈУ СОБУ!
!
!

УРА!
ЈУПИ-ЈУ!
ЖИВЕО!
ЈУПИ!

?
?
?
САД МОГУ ДА ИДЕМ ДА СЕ ИГРАМ!

РАСПРЕМИ СВОЈУ СОБУ!

ПИХ!
BUD SAGENDORF 5-7

А ЈА, ГЛУПАК, ПОМИСЛИО ДА МИ ОН ТО СТВАРНО КАЖЕ ПОСЛЕДЊИ ПУТ!

ЏОНИ И ПСИ СА

НЕКИ МЛАДИЋ ЈЕ УШАО У НАЈБОЉЕ СНАБДЕВЕНУ ЛИВЕРПУЛСКУ ПРОДАВНИЦУ ПЛОЧА И ЗАТРАЖИО »MY BONNIE« ОД БИТЛСА. ТРГОВАЦ ГА ЈЕ ЗАЧУЂЕНО ПОГЛЕДАО. ОД ТОГ ТРЕНУТКА СВЕ СЕ ПРОМЕНИЛО.

Ливерпул, једна од највећих британских лука, био је и тога 15. јуна 1956. године тмуран као и обично. Киша је падала готово целог дана, тако да велики број девојака и младића за вечерњи излазак није имао нарочити избор. Весео и занимљив провод обећавала је група Каменоломци (Quarrymen) чији је наступ заказан у једном малом клубу, у предграђу Ливерпула. Велики број младих пажљиво је пратио наступ у то време необичног састава.

Шеф групе Џон Ленон, стар само шеснаест година, стајао је раширених ногу пред микрофоном свирајући рок-ен-рол музику, која је постајала све популарнија у Енглеској, а могла се чути једино на плочама које су морнари у овај град доносили из Америке.

Међу присутнима налазио се и један младић који је, наслоњен на шанк, пажљиво пратио све што се догађало у овом малом клубу. Као и остали, и он је волео ту врсту музике, а сам је доста добро свирао гитару. После прве паузе и разговора са шефом Џоном придружио се групи и заједно са њом отпевао неколико песама. Осетивши да овај младић поседује нешто посебно, Џон му је одмах предложио да постане члан његове групе. Тако се зачело пријатељство између Џона Ленона и Пола Макартнија, два изузетна музичара који су одиграли највећу улогу у историји рок-музике.

НЕЋЕ ХАРИСОНА

Џон Ленон је рођен 9. октобра 1940. године и то у време једног ваздушног напада на Ливерпул у току другог светског рата. После три године родитељи му се разводе и Џон своје детињство проводи код тетке. Још од малих ногу показивао је жељу да буде у центру пажње, што га често доводи у сукоб са његовим вршњацима. У школи је био један од најбољих, са запаженим талентом за уметност и музику. После основне уписује се у уметничку школу коју због музике, две године касније, напушта.

Пол Макартни је две године млађи од Џона. Рођен је 18. јуна 1942. године у Ливерпулу. Отац, трговац памуком, и мајка, медицинска сестра, пружили су сину скромно и мирно детињство. Међутим, 1956. године, после изненадне и тешке болести мајка му умире, што је за Пола био велики ударац од кога се тешко опоравио. У тим тренуцима Џон му је притекао у помоћ и њихово другарство се још више учвршћује.

Пошто се рано осамосталио и све своје слободно време посветио гитари, Пол од одличног постаје просечан ученик. Са њим је исту школу похађао још један заљубљеник рок-музике и гитаре: четрнаестогодишњи Џорџ Харисон, чија је највећа жеља била да постане стални члан „Каменоломаца". Мада га је Пол препоручио Џону, овај никако није желео да га прими у групу, сматрајући да је исувише млад. После дуготрајних Полових наговарања Џон му ипак пружа шансу, под условом да одсвира и отпева један познати хит. Џорџу је то било сасвим довољно. Исте вечери је увежбао песму и већ сутрадан је постао члан групе. Први пут пред публику је изишао са Џоном и Полом 29. августа 1958. године.

Џорџ Харисон је рођен 25. фебруара 1943. године као најмлађи у шесточланој породици. Отац, возач аутобуса, једва је успевао да издржава своју многобројну породицу. Џорџ је био одличан ученик па му је отац, крајњим напорима, омогућавао даље школовање. Жеља да му син постане лекар није се испунила.

ФРИЗУРА ЗА ЦЕО СВЕТ

У то време Џон Ленон у групу позива Стјуарта Сутклифа, као бас-гитаристу, који о свирању није имао појма, али је као већ афирмисан сликар своја платна продавао за високе своте. Зарађеним новцем купио је првокласну опрему која је фасцинирала остале чланове групе. Бубњар је тада био Томас Мур.

Група сада мења назив, прво у »Johnny and the moondgs« „Џони и пси са месеца" а нешто касније у »The silver Beatles« „Сребрни Битлси".

У Ливерпулу „Сребрни Битлси" упознају свог првог менаџера Алана Вилијамса који им уговара турнеју по Шкотској са популарним певачем Џонијем Џентлом. Били су то први њихови наступи изван Ливерпула. Неколико месеци касније гостују и у Хамбургу, где за врло мали хонорар свирају три месеца у једном ноћном клубу. Пред сам полазак у Немачку састав напушта Томас Мур, а на његово место долази Пит Бест.

Син власника једног ноћног клуба где су такође свирале рок-групе, Пит Бест убрзо постаје најпопуларнији члан ливерпулског састава. Остали, незадовољни насталом ситуацијом, после извесног времена одлучују да га избаце из групе, а нови члан постаје Ринго Стар. Било је то 1962. године, а догађај са Питом дуго је држан у тајности, јер су се Џон, Џорџ и Пол плашили да јавност не сазна за њихов љубоморни испад, што би несумњиво имало великог утицаја на даљу популарност групе.

У Хамбург су кренули 17. августа 1960. године, а у жељи да им назив буде што ефектнији, одлучили су да скрате име у „Битлси" »The Beatles«. Тромесечно гостовање у овом граду представљало је велико искуство, које ће им касније много користити. Свирајући по осам часова дневно, успели су да изграде сопствени стил и да се добро упознају и увежбају. Ту су први пут почели да певају у три гласа. Многи су мислили да то чине како би им звук био бољи. Међутим, истина је другачија. Трогласно певање практиковали су само због слабог озвучења, како би се боље могли чути.

Најпопуларнији рок-ен-рол певач у Хамбургу у то време био је Тони Шеридан и Битлси ускоро по-

А МЕСЕЦА

стају његова пратећа група. Са њим 1961. године снимају своју прву сингл-плочу на којој се нашла песма »My Bonnie«. Плоча је могла да се набави само у Немачкој. Одлично се продавала, али никако није могла да се пробије до топ-листа.

У току турнеје басиста Стјуарт се заљубљује у Немицу Астрид, због које напушта групу и наставља студије на ликовној академији. Али, пријатеље не заборавља: и даље сваке вечери долази у клуб да их слуша. По његовом одласку, долази и до промена у групи. Пол почиње да свира бас-гитару, Џон ритам, а Џорџ соло, док је за бубњевима још Пит Бест.

Сва четворица су тада имала прилично дугу косу, коју су мазали уљем чешљајући је уназад, као и остали рокери у свету (код нас се таква фризура звала „тарзанка"). Једне вечери у клуб је навратио Стјуарт необичног изгледа: његова коса није била намазана уљем, већ је, добро опрана, слободно падала преко рамена. Шишке су му готово покривале очи, што је осталим Битлсима изгледало врло смешно па су га цело вече задиркивали како личи на девојку. Само неколико дана касније и сами се опредељују за овакву фризуру, не слутећи да ће је годину дана касније прихватити цео свет.

УВЕЖБАНИ И БУЧНИ

Пошто су завршили гостовање у Хамбургу, враћају се у Ливерпул где добијају ангажман да свирају у клубу »Cavern« (Пећина). Најзначајнији датум за ову групу је 28. октобар 1961. године. Тога дана један младић је ушао у локалну продавницу плоча и од трговца затражио плочу »My Bonnie« од Битлса.

Син власника радње Брајан Епштајн, задужен за набавку плоча, био је врло изненађен. За групу која је у Ливерпулу свирала недалеко од његове радње чуо је, али није имао појма да ли је тај састав уопште негде успео да сними плочу. Пошто је радња била на гласу најснабдевеније продавнице плоча у том делу Енглеске, одлучио је да провери да ли је то истина и да плочу, ако постоји, негде набави. Исте вечери одлази у клуб »Cavern« да чује групу која је била већ врло популарна.

Одлично увежбани, за то време нечувено бучни, са дивљим наступом, убедљиво најбољи састав Ливерпула освојио је и Брајана Епштајна. После тога, када му је потврђено да су снимили плочу, Брајан се дао у потрагу и већ кроз пет дана у његову продавницу је стигла пошиљка од 200 примерака плоче из Хамбурга. Распродате су за један дан што је Брајана чврсто уверило да се у момцима крије велики потенцијал. Понудио им је уговор који су Битлси прихватили. Интересантно је да Брајан Епштајн никада није потписао тај уговор, тако да су и он и Битлси у свако време могли да га раскину. Њихов однос се заснивао на великом поверењу и Брајановим обећањима која је ускоро почео да испуњава.

Пошто је имао доста познаника у музичком свету, Брајан омогућава Битлсима прво пробно снимање за продуцентску кућу »DECCA«. Уз образложење да такве групе више нису актуелне, »Decca« их одбија, због чега вероватно још и данас жали.

ЗАЉУБЉЕН У ПРСТЕЊЕ

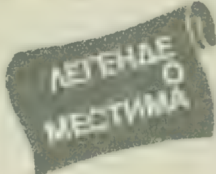
Први неуспех није поколебао Брајана. Налази продуцента Џорџа Мартина коме су се снимци Битлса веома допали. Мада задовољан групом, Мартин препоручује да промени бубњара, јер са Питом не могу далеко доспети. Џон, Џорџ и Пол као да су само на то чекали. Одмах доводе у групу свог старог пријатеља кога су знали још из Хамбурга — Ринга Стара. Тако су Битлси 1962. године постали комплетни и потпуно спремни за снимање своје прве самосталне плоче.

Ринго је за собом имао тешко детињство. Рођен је 7. јула 1940. године и право име му је Ричард Старки. Када је имао нешто више од три године, отац напушта породицу, тако да мајка, радећи најтеже послове, преузима бригу о детету обезбеђујући му колико-толико нормалне услове за живот. Становали су у најсиромашнијем делу града, а Ринго је био стално болестан. Више времена је боравио по болницама него код куће. Због тога није успео да заврши чак ни основну школу, а своју једину шансу видео је у музици. Свирао је у многим ливерпулским групама, а када се у Хамбургу срео са Битлсима, радио је у саставу Ронија Сторма. Још као дете био је заљубљен у прстење које је касније носио на готово сваком прсту, тако да су га назвали Ринго (на енглеском ринг значи прстен).

Љ. Жакула

ЦАПТИСЛАВИН ПОКЛОН

ДУГО ЈЕ СМИШЉАО НЕСРЕЋНИ ПОМОРАЦ КАКО ДА СЕ ОСВЕТИ ГОСПОДАРУ СОКО-ГРАДА КОЈИ СЕ СПРЕМАО ДА ИЗ ЊЕГОВОГ ЕПИДАУРУМА, ДАНАС ЦАВТАТА, ОДВЕДЕ НАЈЛЕПШУ ДЕВОЈКУ.

У дуге сушне дане када пресахну и последње капи кишнице, брижно чуване и трошене кап по кап, а људима загледаним у небо и немоћним да учине било шта замру на уснама речи молитве, размишљала је лепа Цаптислава из старог Епидаурума како да помогне свом граду. И сетила се.

КОМЕ ДАТИ РУКУ?

Многи су се отимали о руку ове младе лепотице из старе, богате и угледне породице. А она и родитељи су ћутали. Никога нису одбијали, никоме ништа обећавали. Онда је девојка одлучила — поћи ће за онога ко њеном граду доведе воду или превезе преко мора товар свиле на коју неће пасти ни кап воде. Брзином муње вест је прелетела читавим крајем.

Јавише се многи просци, међу првима и двојица најодважнијих који се одмах дадоше на посао. Одважни поморац, Цаптиславин мештанин који је одавно упознао све ћуди мора и замке далеких путовања, није оклевао. Отиснуо се из Епидаурума чврсто верујући да ће се ускоро вратити с товаром суве свиле и у своје дворе повести лепотицу за којом је чезнуо.

А господар Соко-града, у Горњим Конавлима, задовољно је трљао руке кад је чуо шта тражи Цаптислава. Подно његове куле жуборили су бујни извори воде и требало их је само усмерити ка жедном Епидауруму који, додуше, није био тако близу. Камен по камен, почела је тако изградња водовода.

Људи се најпре чудили, па и престали. Кад су видели да је и такво чудо могуће, прионули сви на посао.

СВИЛА НА ДНУ МОРА

Нико више није погледао на пучину ишчекујући храброг поморца и обећани товар свиле. Положен је и последњи камен водовода, узаврео цео Епидаурум и сва села око њега. Знало се — Цаптислава ће поћи пут Соко-града и постати његова господарица. А пре него што пође, испиће, заједно са својим родитељима, први пехар воде доведене испод зидина Соко-града. Док су вршене последње припреме за свечаност и венчање, вратио се, кад су га већ сви готово заборавили, и несрећни поморац.

Ћудљиве воде потопиле су његов драгоцени товар и он је, ко зна како, једва успео да се спасе. Враћајући се кући, чуо је да се у граду припрема славље а Цаптислава одлази за другога. Дуго је смишљао како да се освети илирском господару који одводи најлепшу девојку из његовог Епидаурума. Обилазио је, попут сени, врлетне стране Конавла кроз које је пролазио водовод и на крају одлучио.

Неколико дана касније стајала је Цаптислава у раздраганој маси мештана очекујући да захвати први пехар воде из водовода. А кад је пружила руку, с првим млазем воде излете и један гуштер. Девојка се толико престравила да је пала мртва!

Тужна поворка кренула је за младим човеком који је ка Соко-граду носио његову несуђену господарицу. А грађани Епидаурума, желећи да бар некако захвале лепој Цаптислави што добише воду, прозваше свој град, према њеном имену, Цавтат.

Н. С.

Vukojev РУНДИ

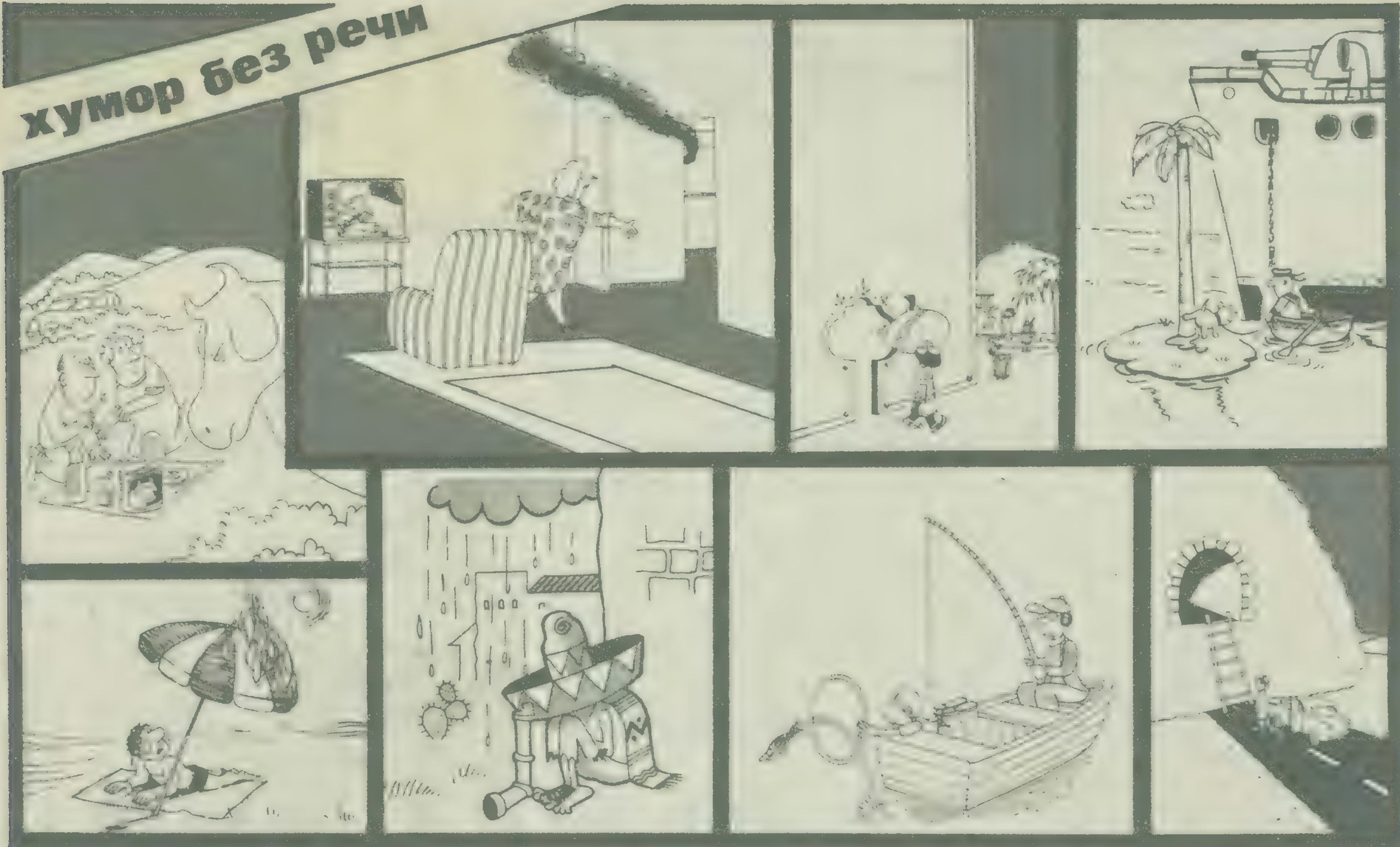

хумор без речи

МАЈКА ГУ

Једном давно, како каже легенда, долина Катманду била је дубоко језеро пуно отровних змија. Ту се једног дана зауставило божанство из Кине, звано Манџушри. Али, на том језеру већ је живело хинду божанство, по имену Свајамбунату, па је кинеско божанство морало три дана и три ноћи да му се моли да би га умилостивило. А када је задобило његову наклоност и 100 хиљада цветова отворило своје латице, тог тренутка је Манџушри светим мачем располовило огромну стену: тако је река из језера отекла, а заједно с њом нестале су и све змије отровнице. Али земља је остала сува и неплодна, и ниједан човек није хтео да је обрађује. Тада се богиња мајка Гунешвари сажалила на људе и саму себе претворила у реку Багмати Ганг, која и данас протиче кроз ову долину и наводњава је.

У тој долини подигнут је истоимени град Катманду, престоница Непала где између пагода, храмова буда и идола, непрекидно пролазе аутомобили и — свете краве. Шерпаси у сукненим чизмама и са плетеницама на врху глава стрпљиво позирају ловцима на егзотику, тандрчу бицикли-рикше крај пијаца на којима пазаре светлопуте младе скитнице у фармеркама, мада већ одавно знају да ни овде више не важи патос добровољних прогнаника из савременог света. Јер, ово је град изразитих контраста.

У самом центру уздиже се необичан споменик изграђен од сивог мермера у облику стилизоване пагоде. На њему се налази велики бронзани рељеф који представља — авион, а око којег се налази непрегледна маса света. Низ високе лествице, прислоњене уз авион, спушта се путник управо приспео из небеских пространстава!

Овај призор, достојан деникеновских визија, приказује, заправо, преломни тренутак у историји Непала, сцену која се одиграла 1951. године.

Тада се краљ Трибуван, из своје индијске емиграције, винуо у надхималајске висине и спустио на ледину у катмандуској долини, означавајући тако крај борбе против династије Рана, која је више од сто година наследно узурпирала власт. Подухват овог краља се у очима његових поданика граничио са чудом: био је то први авион који се спустио на непалско тле, на коме је, чак и педесетих година овог столећа, дословно царевао средњи век.

Други пут, у то време, за Непал није ни постојао. А до 1951. године, у Непалу су постојала само три аутомобила која су припадала, наравно, династији Рана — само у њиховим кућама налазили су се кристални лустери, венецијанска огледала, раскош ренесансе и благодети 20. века... Све се то доносило на леђима и рукама носача Шерпаса, преко стрмих хималајских литица.

Данас је, наравно, све друкчије: од Њу Делхија до престонице Непала стиже се за два дана асфалтним путем, а две пруге уског колосека повезују центар Индије са унутрашњошћу ове земље. Индустрија се све више развија, граде се фабрике за прераду јуте, шећера, дувана, синтетичких тканина... што сваким даном побољшава животни стандард. Сем тога, 1975. године Непал је упутио захтев Уједињеним нацијама да буде проглашен за „зону мира", јер жели да се потврди као миролубива, несврстана земља и тако себи омогући бржи и несметани друштвени и привредни развој.

Краљевина Непал налази се у средишњем делу јужних падина Хималаја, простире се на површини од 140789 квадратних километара, где живи око 12 милиона становника.

Та мала хималајска држава убраја се међу неразвијене земље. Пољопривредом се бави око 90 одсто становништва: ту се остварује око 70 одсто укупног националног производа.

Некада су се ручно израђивале памучне тканине, предмети од месинга и папира, а извозили само у Индију и Тибет. У 19. веку Непал је био чувен и по производњи ватреног оружја. Али, тек је несташица робе, коју је проузроковао други светски рат представљала подстрек за развој појединих грана лаке индустрије. Тада је отворено неколико фабрика за прераду памука и јуте, погона за производњу шећера, папира, керамике, стакла.

Непал је будистичка држава, под јаким утицајем религије. Ту се за убиство краве кажњава са две године затвора (доскора је било чак — дванаест), а извршилац тог дела мора да положи и око 2 хиљаде рупија (око 5 хиљада динара). Наравно, то се односи само на непалске држављане, док се странци због истог чина протерују из земље, у року од 24 часа. У исти мах, то је земља где ни кап крви није проливена у верским сукобима.

Б. Јеремић

ЈАТАГАН И СКУЛПТУРЕ

Ову земљу насељава етнички веома разнородно становништво. Индоаријевци живе у јужном и средишњем делу, у нижим планинским пределима су Шерпаси, а на високим планинама настањени су Гурке: ти људи спадају међу најодважније ратнике на свету, па је за време првог светског рата, њих око 160 хиљада, ушло у састав британске армије, док је у другом светском рату учествовало око 200 хиљада ових војника. За разлику од њих, Невари, који живе у долини Катмандуа, уметнички су настројени. И као што Гурке виртуозно рукују оружјем — традиционалним кукри јатаганом — Невари ножем изрезују у дрвету скулптуре фантастичне лепоте и тананости.

Ово је најчувенији храм у Непалу, земљи у којој није проливена ни кап крви у верским сукобима.

Центар града Дарбар — до њега је данас лако доћи асфалтним путем.

УВЕШВАРИ СЕ САЖАЛИЛА

Просејавање пиринча ради се ручно, па чак и на тргу у центру Катмандуа.

Једна трећина земље прекривена је шумом, а дрво представља главни извор сировинског материјала и прихода.

Религиозни обред: у Непалу се за убиство краве кажњава са две године затвора.

Богињу плодности Кали треба умилостивити — зато јој се жртвују животиње.

НОВИ ФОСИЛИ

Загребачка група НОВИ ФОСИЛИ основана је пре осам година, али у саставу Рајко Дујмић (киборди), Владимир Кочиш (гитара), Ђурђица Милићевић (вокал), Колнаго Маринко (бас) и Слободан Момчиловић (бубњеви) ради око две године. НОВИ ФОСИЛИ, који су тренутно најпопуларнији у Словенији, издали су досад 23 сингла и 1 ЛП. „Мислим да смо сами криви што нисмо подједнако популарни широм Југославије" — каже бубњар Слободан Момчиловић. „Више смо радили у иноземству него у домовини. Сада ће бити обрнуто. Одлучили смо и да редовитије издајемо плоче но досад, а приређиваћемо и самосталне концерте на којима ћемо се представити као комплетни забављачи".

На овогодишњем сплитском фестивалу НОВИ ФОСИЛИ су освојили награду стручног жирија за извођење Демикелијеве композиције „Нека вали гинголају своје барке". Њихов највећи успех досад су композиције „Диридонда", са прошлогодишњег сплитског фестивала и тренутно веома слушана песма „Сањај ме". Плоче с овим композицијама продате су у сребрном тиражу. Крајем септембра група ће се појавити на фестивалу забавне музике у Дрездену, у Демократској Републици Немачкој, где су веома популарни, а певаће „Диридонду".

„У новембру ће нам изићи нови ЛП. Аранжер и композитор је наш члан Рајко Дујмић, док је текстове написала Деа Воларић, студенткиња филозофског факултета" — каже Слободан. „То су ведри, младалачки текстови, а у свим композицијама долазе до изражаја наши вокални квалитети, па оправдано очекујемо успех од ове плоче."

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

НЕКА ВАЛИ ГИНГОЛАЈУ СВОЈЕ БАРКЕ

Музика и текст: Марко Демикели
Изводе: НОВИ ФОСИЛИ

Упекло је лудо сунце
Сваку драчу, сваку валу
Тамо ди сан лута често
Видија сам шесну малу.

Закуцало срце моје
Узаврило све у мени
Пустија сан да ме носи
Ритам писме, памет луда.

Нека вали гинголају своје барке
Нека југа и бонаце снију сање
Море доноси пламен љубави
Који гори усрид срца твог и мог.

Закуцала срца наша
Узаврило све у нама
Заплеле се стране свита
И ужегла салбунада.

Нека вали гинголају . . .

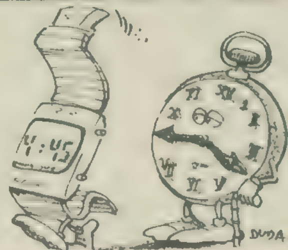

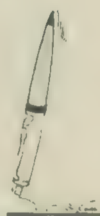
МУДИ БЛУЗ

(THE MOODY BLUES)

Састав МУДИ БЛУЗ, један од најпопуларнијих у периоду од 1964 — 1974. године недавно је пријатно изненадио своје некадашње поштоваоце. Група ће наступати у комплетном саставу и са великим амбицијама да поново постане један од водећих састава. Колико ће у томе успети и да ли ће слава њихове некадашње хит-нумере „Ноћи у белом сатену" (»Nights in White Satin«) бити превазиђена, видећемо ускоро, јер је недавно сним љен материјал за нови ЛП. Плочу под називом »Octave« чији је издавач вишегодишњи продуцент МУДИ БЛУЗА, Тони Кларк.

ПИТЕР ФРЕНЧ (PETER FRENCH)

ПИТЕР ФРЕНЧ бивши члан ЕТОМИК РУСТЕРА, КАКТУСА, одлучио је да из свој први соло-албум под необичним називом „Патка у лету" (»Duck in Flight«) ко јим је, како сам каже, презадовољан. Како је до њега дошао? — интересовали су се новинари на промоцији плоче? „Било ми је потребно много времена да нађем најприкладнији назив. Одлучио сам се за „Патку у лету" јер су ме ове птице, мислим на дивље патке, одувек одушевљавале. Нарочито њихов начин летења који представља један клин Пошто је ово моја прва пло ча, жеља ми је да што даље „одлети" и да се, баш као клин, забије у срце свих оних који ће је купити. Надам се да ми ова пло ча није и последња. Одлучио сам да издајем само солистичке плоче.

НОВЕ ПЛОЧЕ РТБ ЉУБЉАНА

КЕНИ РОЏЕРС (KENNY ROGERS)

После мале плоче Кенија Роџерса продуцентска кућа из Љубљане одлучила се и за ЛП на коме се нашло 11 композиција. Поред већ познатог хита »Lucille« ту су још и песме »Laura«, »Green, Green Grass of Home«, »The Son of Hickory Hollers Tramp« и друге. И овом плочом Кени Роџерс, који никада није успео да постане суперстар, још је једном доказао да је неправедно запостављен.

ГЕСОЛИН (GASOLENE)

Ретко имамо прилику да чујемо шта се збива у данској рок-музици. Њихове групе до сада нису имале успеха на европској музичкој сцени и поред тога што већина пева на енглеском језику. Група ГЕСОЛИН је прва успела да на себе скрене пажњу европске публике. Овај састав је већ неколико година најпопуларнији у Данској. До сада је издао осам плоча и све су постале дијамантске. Тајна њиховог успеха је и у томе што су им текстови на данском језику, а песме су им толико популарне да их певају и деца на улици.

Групу ГЕСОЛИН сачињавају четири искусна музичара. До сада су преснимили три плоче на енглеском језику, а последња велика „Какав лимун" (What a Lemon«) која представља избор њихових највећих хитова, за сада се одлично продаје. Група је недавно кренула на турнеју по Европи. Међутим, неће наступати у великим дворанама, већ само по малим клубовима.

Музика групе је веома разноврсна, али јој ипак највећи квалитет представљају сатирични текстови, који су толико омиљени и цењени у Данској да их чак и у школама анализирају. У њима се говори о младима и њиховим проблемима, али на један шаљив начин, тако да су лако разумљиви. До сада су преводом на енглески језик текстови губили од квалитета, али ако успеју да реше тај проблем, што им је донекле са последњом плочом већ пошло за руком, пред њима је одлична перспектива.

Читаоци јављају...

ВЕСТИ ИЗ ЗЕНИЦЕ

Већ више од двије године младе у Зеници и околини забавља група под именом ТНТ (тринитротолуол). Чланови састава Бобан Радовановић (оргуља), Едвин Хозе (бас-гитара и вокал), Енвер Салкић (соло-гитара) и Минко Хусенбеговић (бубњеви) сами пишу текстове и компонују. На њиховом репертоару налазе се и нумере познатих група, као што су PINK FLOYD, BEATLES, SMOKIE, KEITH EMERSON, БИЈЕЛО ДУГМЕ, СМАК...

Мелиса Штаљо
Нурије Поздерца 11
72000 Зеница
(хонорар 100 дин)

ВЕСТИ ИЗ РУМЕ

У Руми је пре две и по године формирана група ЕХО која са успехом свира и забавља младе. Чланови овог састава вредно вежбају желећи да докажу своје квалитете и да се за њих чује и изван њиховог места. Свирају своју музику, али и хитове познатих светских рок-група.

У саставу су: Бранислав Теодоровић (соло-гитара, вокал и композитор), Бранко Марковић (бас-гитара и вокал), Стева Брекерина (ритам-гитара и вокал), Војкан Радонић (бубњеви) и Богдан Тањевић (саксофон).

Јасмина Делић
В. Назора 50 Б
22400 Рума
(хонорар 100 дин)

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем сљедеће ЛП плоче »Tommy«, »Presence« (LED ZEPPELIN), „Кад бих био бијело дугме" и све сингл-плоче БИЈЕЛОГ ДУГМЕТА, групе SWEET и QUEEN.

Младенка Раденовић
Ружмаринка 23
41000 Загреб

★

Купујем плочу »Papa Joe« групе SWEET. Долази у обзир и размјена за значке и марке.

Виолета Гарај
Павла Мишкине 2/12
44000 Сисак

Желио бих да ми се јаве читаоци „Политикиног забавника који би продали или мењали плоче ових извођача: STATUS QUO, NAZARETH, URIAH HEEP, THIN LIZZY, BOSTON, SEX PISTOLS, STEVE MILLER BAND, WHO, BAD COMPANY, ROLLING STONES, SWEET, SLADE, LED ZEPPELIN, ABBA, BLACK SABBATH, YU, БИЈЕЛО ДУГМЕ, ПАРНИ ВАЉАК...

Боро Нишић
78215 Драгочај
код Бања Луке

★

Продајем плоче: »Arrival« (ABBA), „Шта би дао да си на мом мјесту" ((БИЈЕЛО ДУГМЕ), „Ти и ја" (Здравко Чолић).

Милан Остојић
Трг 12. војвођанске бригаде 9
26300 Вршац

★

Желео бих да купим сингл-плочу групе SWEET »Teenage Rampage«.

Жељко Секулић
Јурија Гагарина 136
11070 Нови Београд

РОКИ (ROCKY)

„Роки је назив ЛП-ија на коме су се нашле најбоље музичке нумере једног од најгледанијих филмова прошле године — „Роки". Ако сте и ви били одушевљени овим филмом Силвестера Сталонеа, онда немојте пропустити прилику да набавите плочу која ће вас подсећати на најзанимљивије сцене.

★★★ СТИВ ХИЛИЏ (Steve Hillage) ★★★

СТИВ ХИЛИЏ је авангардни гитариста који је своју каријеру почео у групи ЕГ (EGG), да би се касније придружио Кевину Ајерсу, такође прогресивном музичару, и његовој групи ДЕКАДЕНЦА (DECADENCE). Остао је са овом групом кратко време, а 1973. године свира са француском групом ГОНГ. Са њима је наступао до децембра 1975. године, када их напушта и издаје своју прву плочу „ Успон рибе" (»Fish Rising«). Међутим, прави продор на светску сцену омогућио му је његов други, одлични албум „Л", који је задивио и публику и критичаре. Ова плоча, која је и код нас издата, снимана је у Вудстоку, а продуцент је био Тод Рандгрен.

Недавно је Стив Хилиџ снимио и своју трећу плочу „Зелено" (»Green«). Она се одмах нашла на топ-листама, али је овом плочом Стив очигледно пристао на неке компромисе. Направио је плочу далеко прихватљивију за ширу публику, што је вероватно и био његов циљ.

Тренутно се налази на турнеји по Европи где постиже изванредне резултате, о чему најбоље сведоче пуне концертне дворане.

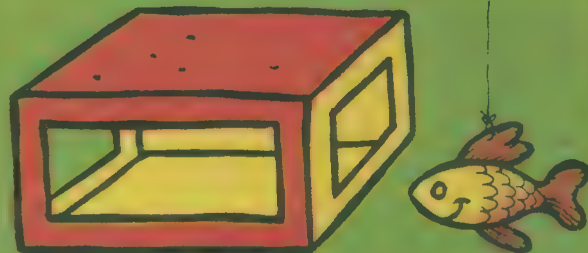
ВЕСЕЛЕ ИГРАРИЈЕ
ЗА МЛАЂЕ И СТАРИЈЕ

1

Узмите пластичну боцу и направите „прозор" по средини (исеците га сасвим). На месту обележеном тачком закуцајте ексером боцу за зид или дрво у близини конопца за рубље. Тако ће вам, када будете простирали рубље, штипаљке увек бити при руци.

Хасковић Невзета,
Карајукића Бунари,
36313, Угао

2

На кутији од ципела, или некој сличној, изрежите прорезе као на слици. Нацртајте и обојите неколико риба, медузу или неку другу морску животињу, па је исеците и закачите за танак конац. Затим тај конац провуците кроз рупицу на горњој страни кутије (рупице су обележене тачкицама на слици). На неисеченом делу, на позадини кутије, исцртајте таласе у разним нијансама. На под ставите каменчиће, шкољке, парче сунђера и сл. Тако сте добили акваријум-играчку.

Вукасовић Лазар, Асима Фазлагића 10, 79400 Чапљина

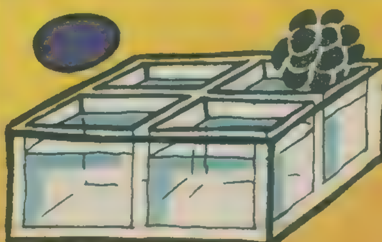
3

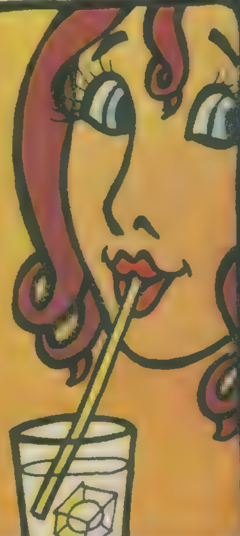
На чвршћем папиру за тање или хамеру нацртајте на формату разгледнице неки мотив у боји, па преко цртежа залепите самолепљиву траку (селотејп) тако да покрије целу површину нацртане разгледнице. Добиће се утисак да је то права разгледница која је прелакирана. Са задње стране извуците црте као на правој разгледници, залепите марку и пишите пријатељу.

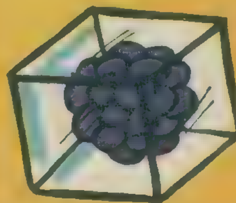
Ковачић Антун,
Темеринска 3,
21428 Плавна

СВИ АУТОРИ ОВИХ РАДОВА НАГРАЂУЈУ СЕ СА ПО 100 ДИНАРА

5

У модле за коцке леда које се стављају у одељак за замрзавање ставите као украс неко воће или парче воћа: зрно грожђа, купину, малину, трешњу. Коцку можете и обојити ако у воду додате мало сока.

Лукић Мирјана, Светозара Марковића 15,
81000 Титоград

4

Пластичну корпу за отпатке пресвуците шареним цицом, као на слици. По средини отвора ставите ластиш, а са стране пришијте алке. Оваква корпа може да вам послужи за прљаво рубље или за рубље које још није запрљано, али је већ ношено, тако да није хигијенски враћати га у орман.

Карић Цана,
Лаце Захировића Т 2/8,
72000 Зеница

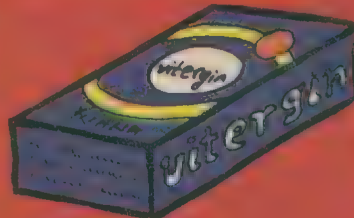

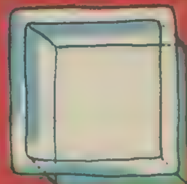

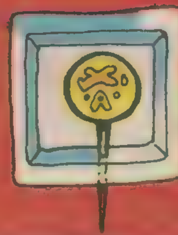
6

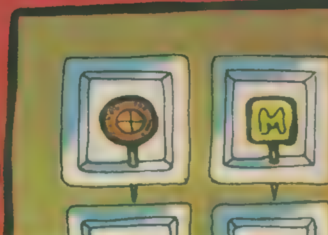
На пластичној боци избушите више округлих рупа мало већих од кликера, дно не бушите. Рупе ближе дну обележите мањим бројевима (пишите фломастером), а оне даље већим. Ставите кликер у боцу па се трудите да га избаците кроз рупу са што већим бројем. Тако се играјте сами и покушајте да поставите сопствени рекорд.

Кујачев Александар, Браће Јерковић Ц бр. 7
11000 Београд

7

Извади целофанске моделе у којима стоје бомбоне „Витергин", одстрани папир и исеци сваку коцкицу посебно. Намажи полеђину сваке безбојним лаком и док је још мокар залепи га на неку лепу плочу (картон, даска, стиропор). У сваку коцкицу утакни по једну значку. Тако ће твоја колекција значака изгледати веома лепо.

Грајић Маја, Обала 27. јул бр. 83, 71000 Сарајево

Птица конквистадора

И ЂУРКУ ЈЕ ТРЕБАЛО ПРОНАЋИ. ШПАНСКЕ ХРОНИКЕ ТВРДЕ ДА ЈЕ ПРВИ ЕВРОПЉАНИН КОМЕ ЈЕ ТО ПРЕ ПЕТ ВЕКОВА ПОШЛО ЗА РУКОМ БИО БАШ ЊИХОВ ЗЕМЉАК — ИСТРАЖИВАЧ ПЕДРО ЊИНО.

На длану дошљака пресијавале су се стаклене перле живих боја. Мексичким Индијанцима који су у њих с дивљењем гледали безвредна стакалца изгледала су као право богатство.

— Шта за њих тражите? — упитао је један од Индијанаца.

Уместо одговора, Педро показа руком на лепу птицу шареног перја. То што су његове изненађене европске очи тада први пут угледале била је — обична ћурка.

Трампа је завршена без много нагађања. Свако је добио оно што је и желео — Индијанци перле, а Педро чудну птицу коју ће повести на дуг пут преко Океана, натраг до Шпаније.

За славу првог Европљанина који је видео ћурку Педро није платио много — четири стаклене перле по једној ћурећој глави.

Кажу да је и Коломбо, као доказ да се искрцао на до тада непознато тле, у домовину донео дивље ћурке из Северне Америке.

Ове птице из породице дивљих кока још су биле реткост у 16. веку, па им није одолео ни чувени шпански конквистадор, освајач Мексика, Хрнан Кортес. Поред басновслног блага Ацтека њему ће се вредним преношењем до Европе учинити и ћурке.

ЛЕПОТИЦЕ СА ЈУКАТАНА

Мексичка или обична дивља ћурка, како је још зову, насељава заравни на северу ове земље и може се препознати по белом перју које обрубљује крајеве њеног репа. Њеној северноамеричкој сестри реп је мање бео, а требало јој је и више времена да угледа европско тле — донели су је у Велику Британију тек пре 150 година.

Можда најлепши члан ћуреће породице је шарена ћурка са низија Јукатанског полуострва и oближњих подручја Гватемале и Хондураса. Реп ове лепотице попрскан је зеленкастоплавим тачкама које по облику подсећају на људске очи, а тело јој је прекривено перјем златне или бакарнозеленкасте боје.

Путовање преко Океана и промена домовине изменили су мексичку и северноамеричку ћурку. Потомци ових двеју врста многобројни су и разликују се од својих предака. Најпознатија југословенска варијанта је чувена пазинска ћурка — наше поднебље толико јој прија да јој не представља проблем да достигне тежину и од двадесет килограма.

Ћурка се од остале живине може разликовати и по карактеристичном облику главе. Глава и врат ове птице су голи. Она нема ни кресту, али јој се зато испод кљуна налазе ресе, у ствари меснати набори.

Мама-ћурка потражиће неко скровито место да на њему положи својих дванаест до двадесет бледомрких, пегавих јаја. Ћурећи пород угледаће светлост дана око двадесет и осам дана касније.

ТОКА ИЛИ ТУКИ?

Одакле ћурки име? Мексичка реч била је вероватно прилично незгодна за европска уста, па је зато требало наћи нову. Неки кажу да је ћурка сама себи кумовала — у многим језицима име јој долази од опонашања њеног карактеристичног зова.

Енглези никако да се споразумеју да ли су јој име (које на овом језику гласи turkey) дали зато што их је њена глава подсећала на шлемове какве су у то доба носили турски војници или их је на то подстакло нешто сасвим друго — обичај да све дошљаке називају или Турцима или Индијанцима, па је један од тих назива, онај први, аутоматски прилепљен чудној птици из Мексика.

Недоумицама с именом ту није крај. Неки тврде да је у читаву ствар прсте умешао и Коломбо — по њима, велики истраживач није само промашио континент. Преварио се и када је мислио да својим сународницима на поклон доноси паунове којима, по угледу на тамилску реч за ову птицу, даје име — тока. Јеврејски трговци у Шпанији претворили су Коломбову „току" у хебрејско „туки" — назив који се у врло сличном облику користи и у неким крајевима наше земље (тука).

Ако у ономе „глуп као ћурка" има истине, једно се ипак мора признати — глупаче су људима задале прилично муке око порекла свога имена.

Да није било ћурки, амерички колонисти можда не би преживели прву зиму на новом континенту. Радознале птице којих је било у изобиљу неустрашиво су се приближавале човеку и без много муке по изгладнелог дошљака завршавале у његовом лонцу.

ЋУДЉИВИ МОДЕЛ

И дан-данас, сваке године, последњег четвртка у новембру Американци прослављају дан захвалности за прву богату жетву у новој домовини — на празничкој трпези обавезно се тада нађе и ћурка. Тужна замена за предлог познатог борца за америчку независност Бенџамина Франклина. Славни политичар и физичар предлагао је да белоглавог орла на амблему САД замени — ћурка.

Ако су их амерички досељеници јели да би преживели, у Европи ћуркама додељују нешто ласкавију улогу посластице. То је, међутим, тужан крај само домаћих ћурки. Њихове дивље рођаке, иако далеко малобројније него некада, још несметано шеткају пространствима своје првобитне домовине.

Једној таквој ћурки дивио се, крајем прошлог века, енглески сликар Ј. Ј. Одбон. Угледао ју је како лежи на јајима и пожелео да је наслика. Морао је прво да се прилагоди ћудљивој нарави свог модела. Ћурка је мирно допуштала да јој се приближи, али само под условом да при том звиждуће или прича сам са собом, као да је не примећује. Кад год би покушао да крене право ка њој, устајала би и достојанственим кораком напуштала своје легло, окрећући се само да, с времена на време, испусти по неколико поносних звукова протеста.

Мора да су се слично сликару осећали и први истраживачи нових делова света када би пред собом угледали чудну птицу која их једно време радознало посматра, а затим мирно окреће леђа и достојанствено одлази.

М. И.

ЧЕШКА У 17. ВЕКУ

У 17. веку Чешка је, као и Мађарска и Хрватска, претворена у наследну хабсбуршку земљу и тако постала провинција Аустријског Царства. Године 1627. Хабзбурговци су прокламовали устав којим се Чешка проглашава наследном земљом Хабсбурговаца као провинција Бохемија. Поробљена и обесправљена остала је Чешка све до слома Хабсбуршке монархије 1918. године.

У овом периоду народна ношња била је све више потискивана немачким начином одевања. Додуше, по немачком узору одевају се углавном имућнији слојеви и племство, док се у народу задржава ранији начин одевања. Пошто је од друге половине 17. века Париз постао центар европске моде, француске креације нису мимоишле ни Чешку. Разне чипке и украсне траке за женску одећу почеле су да се увозе у великим количинама из Швајцарске, Француске и Немачке, а кројеви богатих, широких хаљина долазили су све чешће и из Холандије и Енглеске. И док су племкиње и жене богатих трговаца бринуле како да набаве што више луксузне робе из увоза, нарочито разних лепеза, мидера, марамица и украса, жене сиромашнијих слојева носиле су народну ношњ

ПЕРИОД ОКО 1650.

ПЕРИОД 1650—60.

— сукњу у густим наборима са две-три подсукње, преко које се зими облачи крзнени капут до колена, на глави убрадача са капом оивиченом крзном. Међутим, елементи народног одела ишчезавали су у Чешкој много брже него, на пример, у суседној Пољској или код осталих словенских народа. Задржали су се најдуже у источном делу земље.

Најбоље скице костима у 17. веку правио је Чех Венцеслав Колар, рођен у Прагу 1607. године. Напустио је Праг у доба тридесетогодишњег рата и радио као гравер у Франкфурту, затим у Антверпену и Лондону. Када се из Енглеске привремено вратио у домовину, направио је 2740 скица на стаклу које су касније послужиле као један од најбољих извора за проучавање одела тога доба. Умро је у Лондону 1667. године. Његов стил следили су касније многи уметници и на њиховим скицама могу да се уоче неки карактеристични детаљи мушке и женске одеће. То су, уз већ наведене — грудњак чији пешеви иду од појаса косо наниже, везене крагне и огртачи који се носе преко једног рамена, панталоне до колена богато украшене, ципеле или чизме са много украса и свилене чарапе.

ПЕРИОД 1670—1680

МАСКАРА

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

РАТКО ЈАНКОВИЋ

Људи су укочено лежали око стола, хладних, отврдлих удова. Неки су били осакаћени, неке су изгризли хртови које је на ланцу вукао Ловац.

Пријатељи Теофилакта Стратоса нису знали шта спрема, али су били уверени да ће, као и увек, богати трговац сировом свилом и сандаловим дрветом припремити нешто необично.

Посела, која је повремено приређивао, била су са нестрпљењем ишчекивана. Изобиље најразличитијих јела, музика и вештине познатих и скупих забављача, богато украшене трпезе, раскошно посуђе са пехарима од жада и злата, још више је истицало лепоту прозрачних Гркиња, Асиркиња овалног лица, Словенки топлих очију пуних душе...

Крсташи

Када челне линије крсташа угледаше Цариград, учини им се као прекрасан, златом везен ћилим простр по обалама мора. У почетку бејаху уплашени силином златног блеска и драгуља. Затекоше себе до тада заслепљене својим звучним титулама, како сумњају у своје племенито порекло. Јер, њихов прост манир у говору, неотесане шале и дивљачне забаве, становници многољудног Цариграда гледаху са презрењем и подсмехом. Најкрасноречивији витезови беху надмудрени и исмејани од златоустих, углађених Византинаца. И жене за забаву су од њих окретале главу. Ни изгледом, ни богатством, не бејаху кадри да се надмећу са Фригијцима, Хититима, Иранцима, Семитима, Словенима, Јерменима, Грцима и другим народима који су, једнаки и богати, сачињавали становништво Византије и престонице света, Цариграда.

Ускоро, дивљење замени мржња, поштовање према прелепом граду истинску похлепа. Неретко су топле босфорске ноћи доносиле насиља, пљачке и убиства. И сам цар, Алексије Комнен, тешко је трпео ову примитивну гомилу насилника. Но њихов та број тераше на учтивост, каткад и уступке који нису пристајали крунисаној глави. За софру их је позивао, гостио и почастима обасипао. Догађало се да у пијанству какав претерано дрски западни племић, после обилне вечере, издахне у тешким мукама. Цар је на притужбе његових вођа био ледено изненађен, говорио је да се за његовом трпезом отров не износи, богате дарове делио, отварао истрагу и претио злочинитељу смрћу и стравшним мукама. Када би тужитељи отишли, све је истог часа заборављано. Једноставно, није се помињало. Звер се не дави рукама, тешко се и мачем сакати; изједном се убија отровном стрелом.

Теофилакт Стратос својим званицама упути оружану пратњу. Би сигурно да ће се догодити нешто што превазилази све дотадашње. И одиста, три дана се путовало на север од града, у свечаном ишчекивању и притајеном узбуђењу.

У долини пред ониском планином, госте дочека и љубазно поздрави песник и филозоф Нићифор Нука.

— У ова тешка времена, племенити гости, мој господар Теофилакт Стратос је наумио да вас забави далеко од града. Стога, уживајте у зеленилу, дишите мирисни ваздух и не бојте се. Овде нема варвара. Не плашите се да ће вам радост помутити какав нормански простак родом из Тарента, и копљем покушати да докучи углед.

Крените поплочаном стазом, пустите нека све тече онако како је сречено, и видећете — забава и радост је око вас, а највише у вама...

Нико не обрати пажњу на последње речи, него лагано, тихо жагорећи, кренуше према планини.

Стаза се благо уздизала и водила до напуштеног рударског окна. Иза улазног портала, Теофилактови људи су учинили велико проширење, издубили у стени пространу одају. Сводове су осигурали стубовима обложеним мермером. Цела кружна дворана беше украшена лампама које су сагоревале мирисно уље. По средини, стављен је сто од слоноваче окован златом. Сто беше уређен за тридесет званица.

Ипак, дворана је имала празан изглед, као да се нешто у брижним припремама заборавило, или се хотимице оставило места за нешто што касније долази.

На улазу, гости утихнуше. Суви ше је било таме и тишине у подземљу, сувише мрачних пролаза за које се није знало куда воде. Застадоше, неодлучно на пола пута до стола. Слуге се нечујно удаљише.

— Весели ми будите, поштовани гости — зачу се глас. У осветљени круг ступио човек дуге седе браде, исушеног и набораног лица. Видело се да је некада био леп, али га је време истрошило, оставило само трагове његовог стаса и изглед.

— Буди и ти весео, Теофилакте Стратосе. И, хвала ти на дочеку — проговорише неколицина у исти глас.

— Немојте се увредити ако нешто није како треба — рече странац.

Подиже руку и из побочних, неосветљених пролаза прснуше као сребрне капи тихи тонови.

Како је време одмицало, постајало је све веселије. Одавно су гости збацили са себе огртаче од тврдог броката, турбане и високе шешире обрубљене крзном. Жене престадоше да воде рачуна о дебелим наслагама шминке, и сви се заједно препустише омами мириса, вина и песме. Када забава достиже врхунац музика утихну. Зле приче о недоличном цару Алексију Комнену милована, пијана песма, згражање над крсташима и друго што се збивало, утањи и стаде.

Домаћин, који се целе вечери држао круто и замишљено, устаде и подиже руку.

— А сада, поштовани моји, нека се сетимо давних грчких обичаја. Нека свако, по вољи, и укусу, одабере одећу и маску. Нека буде маскарада!

Гости се згледаше међу собом. Свикли су на дворске церемоније, посела и циркус. Ипак, пљесак се проломи. Одвојише се од стола и кренуше излазу, да се под шатрама припреме за нову игру.

Забава

Слуге хитро распремише сто и пригушише светлост. Теофилакт Стратос, обучен у црно, са капуљачом навученом на очи и мачем у рукама, у друштву једног омањег, здепастог човека, уђе у дворану из побочног ходника.

— Ту — рече. — Ни у светлости, ни у тами.

— Ту, господару — осмехну се човек.

На ватру коју му слуге распалише стави широки бакрени тас. Из крзнене торбе коју је вукао за собом, извади шаку мрког прашка и расу је по тасу. Прашак зацврча, поче да се топи и испушта оштар и опор дим.

Гости весело бануше.

— Да ли се свако обукао по своме избору? — упита домаћин.

— Да, да.

— Од сада, па надаље, свако ће подражавати оно што му одећа налаже.

— А ти? Шта си ти? — запита га глас из гомиле.

Стратос погледа дугачки, пљоснати мач и црну одећу.

— Крањ главосеча — рече.

Погледом обухвати шаролику гомилу. Афродите, Венере, богиње лепоте, витезови, судије, војсковође, дворске даме, ловци, лекари...

ДА

Неко, без маске, стајаше по страни. Била је скоро потпуна тама, па се Стратосу учини да дрхти као прут, голорук, умотан у грубу белу тунику.

— А ти, шта си ти? — запита га Краљ главосеча.

— Човек — са осмехом процеди неко из гомиле, јер га упитани не удостоји одговора.

Дим са бакреног таса пунио је просторију. Званице, у почетку, то не опазише, али, касније, тешки мирис је пунио ноздрве, упијао се у плућа и крв, као пламен лизао образе, пео се према мозгу.

— Доста ми је, господару! — вриснү Нићифор Нука, песник и љубитељ уметности обучен у Амора. — Угушићу се, луде ми мисли долазе, душу хоћу да раздерем!

Трком је кренуо према излазу. На вратима, на која су навукли камене тесанике, чврсто се око њега склопише руке.

— Шта са њим? — запита тихо војник.

— Сасеци га — рече ледено Краљ главосеча.

Зачу се врисак и тупи удар. Више нико не покуша да утекне.

Знам те, судбино!

Дим је потпуно овладао. Гости су се кретали око стола, сјајних погледа, крутих покрета налик на дрвене лутке.

Жена оденута у прозирне велове паде. Притрча Лекар.

— Ах, госпо — рече. — Бибер за јетру, три пута годишње морате крв пуштати. Пустите и утоплите се.

Остави је да лежи. Остали је нису примећивали. Лекар је, да је не изгазе, гурну под сто.

Гомила престаде да се креће сложно у истом смеру. Свако се пробијао на своју страну, по својој вољи, у кругу око стола. Трговац се клањао Судији, Судија Војсковођи. Даме су лепршале, жудећи да ухвате укоченим очима туђ поглед.

Изван гомиле, на две супротне стране, непомични и ћутљиви, очију упртих један у другога, неуздрмани љутим димом, или, можда, потпуно раздражени и омамљени, стајали су Краљ главосеча и Човек. И видело се: један од њих неће преживети. Сувише је било мржње у Краљевом погледу, сувише одлучности у каменом миру Човека. У том судару, гомила која се обртала око стола, биће издељена и проређена, а приклониће се победнику.

Изненада, ухваћен помамом теш ког дима, здепасти човек иза бакреног таса скочи на кратке ноге, подиже према своду нежне шаке и врисну.

— Знам те, Судбино! Видим твоје скривене и зле тајне! Твоје црне јаме и катаклизме! Не бојим се твог прождирања саме себе, Васионо! Нека сунца и планете нестају у црним јамама и безданима, а системи се као зрнца губе у експлозијама галаксија! Увек ће бити Човек — страшни и немилосрдни господар Универзума!

Издигао се на прсте, жиле на врату су му искочиле, а очи су, замућене и исколачене, не видећи, упијале оскудну светлост.

Вртешка око стола од слоноваче се све брже и сулудије окретала. Блеснуо би мач, подмукло ујео нож, зачуо се уздах или пад.

Не водећи рачуна, секући око себе, Краљ главосеча крену према Човеку. Здепаста прилика се укочи у чекању. Смрт није примећивао; за судар је знао, очекивао га је и радовао му се.

Краљ главосеча удари први. Оштрица посече. Човек устрепери, али остаде да стоји.

— Још, још! — вриштао је Краљ. Страшним ударима широког сечива убадао је и предвајао, сакатио и уништавао. По уснама му је избила пена, а из груди се отимао хроптај од напора и жестине.

☆ ☆ ☆

Војници провалише камене наслаге које су затварале улаз у окно рудника. Не усудише се да уђу док се дим не прореди и измигољи из копа. Тек тада, један за другим, ускочише.

Људи су лежали око стола, хладних, отврдлих удова. Неки су били осакаћени, неке су изгризли хртови које је на ланцу вукао Ловац. Били су без свести, ухваћени у покрету, као да их је љути дим замрзао.

Потражише Теофилакта Стратоса. Мач му је, у бесном налету, био дубоко заривен у крпену лутку која је висила пред њим. Лутка је била исечена, уништена скоро. Слама из ње је вирила, или се просула по поду.

— Неко је крадом унео лутку. Зашто ли је посечена? — тихо запита војник.

— То је страшило — рече други. — Чудно, на човека личи. Господар се уплашио и мачем га исекао.

Госте изнесоше на ваздух. Стратоса положише до човека са бакреним тасом. Обојица, некако јед новремено, дођоше себи.

— Јеси ли сада срећнији и мудрији, човече из Времена? — запита Стратос. — Јеси ли димом извукао одговоре из нас, убио своју муку и разумео шта си хтео?

Човечуљак не одговори одмах. Нервозно ишчупа влат траве и мукло рече.

— Човек је сам, али не може истрпети са собом; човек је кап мора које се комеша, пени, прождире се и опет открида гранитне обале, гаси вулкане, руши и одолева Времену. Човек је амбис и плићак — неухватљива тајна.

— Иди, уђи у своју глатку машину и нестани, човече из Времена. Одговор на то ко си, или која је то сила што одржава људе, тражи у своме времену. Оно ће ти дати одговоре о сопственом трајању који му пристају. Човек је сваким треном другачији. Никада нас не по ходи више јер, кунем ти се, посећи ћу те пре него што уста отвориш!

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Живот поставља циљеве науци; наука осветљује пут живота.
(Н. К. Михајловски)

ПОЗНАТИ ШАХИСТИ

1. Најбољи шахист тзв. млађе генерације југословенског шаха, учесник неколико међузонских турнира, члан „Црвене звезде" — **2.** Совјетски играч, бивши светски првак, титулу изгубио од Бобија Фишера — **3.** Најбољи југословенски играч свих времена, вишеструки првак Југославије, учесник неколико међузонских турнира, члан „Партизана".

1

2

3

1		Тропско воће (мн) / Један зачин		Знак баријума		2 / П. пречник	Брацо	3 / Охола	
							Светозарево / Место у Банату		
Чаша планина / Један метал						Показна заменица / Бања у Белгији			
				Провера знања					
Западн. тенисер / Лепотица				Тромо					
				Удружење / Врста гмизавца (мн.)					
Драги / Бог сунца (египат.)			Бијело поље / 12. слово азбуке			Узвик при скоку / Ниш			
14. слово азбуке / Трећи степен		Клапа / Балетска играчица					Мера за површ. / Чешки филозоф Тома		
			Муслим. м. име / Део отплате					Четврто слово азбуке	
Уметнички правац / Један занатлија (мн.)						Атом		Литар / Наше острво	
						Зимски спорт / Зидна облога			
Снежни човек					Руски физичар / Четинар. дрво				
Дужи времен. период / Целокупни				Блештаво / Медикамент					
			Лепог изгледа (ек.) / Тона					Румуниза / Лична заменица	
Умови									
Узвик			Спрат				Иво Ћипико		

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: ВОЛТ ДИЗНИ, иперит, ан, тека, ранг, пророк, изум, Рава, јела, рити, шумар, оо, сам, Б, Дрвар, осе, Е, омметар, С, Зо, Борг, Никита, чам, Калабрија, Алан, Аћин.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА", Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредници: Кринка Ечторовић, телефон 324-191/525, Нурџихана Ђозић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523, Претплата за нашу земљу: тромесечна 66,00 дин, полугодишња 132,00 дин, годишња 264,00 дин. Претплата за иностранство: тромесечна 132.00 дин, полугодишња 264,00 дин, годишња 528,00 дин. Претплата се врши на жиро-рачун 60801-603-16915 уз обавезну назнаку НИП „ПОЛИТИКА", ООУР „Политикин забавник". Годишња претплата у страној валути: Долар 29, ДМ 68, Ффр 143, СФрс 73, Шкр 125. Уплате из иностранства примају се на девизни рачун НИП „Политика" код Инвест банке — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054 са обавезном назнаком за „Политикин забавник". Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез.

ПРИПРАВНИК ПЕЦА

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Читалац који ми први пошаље постер Здравка Чолића у природној величини добиће од мене 100 различитих разгледница. **Марија Секулић, 48244 Ловинац, Основна школа „Миле Павичић“**

* * *

Имам велик број цртаних романа које бих желео неком да поклоним. Заинтересовани нека се јаве. **Љубиша Миловановић, 38214 Косово, Гајбуља**

* * *

Дајем 10 поштанских марака за једну значку. **Јосип Вуковић, 78215 Драгочај**

* * *

Хтјела бих да размјењујем разгледнице. **Зорица Чубрило, 48000 Госпић, Четвртог априла 8**

* * *

Ко ми пошаље разгледницу свог места добиће од мене разгледницу Пријепоља. **Слађана Јаковљевић, 31300 Пријепоље, н.н. Суводо 201**

Драги Забавничe,

УЗ МАРШАЛА ТИТА

Интересује ме ко је написао песму: „Уз маршала Тита, јуначкога сина, нас неће ни пакао смест ...“

Горан Милосављевић, Чачак

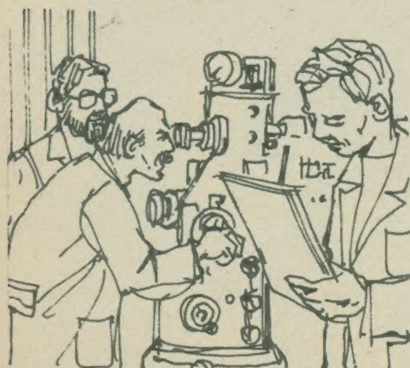
Крајем 1942. године на слободној територији песник и борац Владимир Назор написао је стихове песме „Уз маршала Тита“. Ова, као и остале Назорове песме објављене су на слободној територији Хрватске, почетком 1943. године, у збирци борбених песама. Крајем 1942. године, текст песме „Уз маршала Тила“ добио је од Владимира Назора композитор Оскар Данон и за њу одмах написао музику, па су је још за време рата прихватили борци.

ДАЛТОН

Каква је јединица далтон и где се употребљава?

Владан Сопот

Далтон је јединица масе која се употребљава у биохемији. Она износи 1/16 масе атома кисеоника што је приближно једнако 1,65.10-24 грама. Име је дато у част великог енглеског научника Далтона (1766—1844).

ЗЕМЉА ТУНГУЗИЈА

Моја другарица тврди да постоји Тунгузија, ње нема на географској карти.

Весна Сплит

Тунгуски народ живи у источном Сибиру, углавном на подручју између реке Јенисеја и Охотског мора, на острву Сахалину и у североисточној Кини. Тунгузи припадају тунгуско-манџурској групи атлајских народа и броје око 52.000 припадника. Баве се претежно ловом, риболовом и сточарством.

МАРКО НА РОВИНАМА

Много пута прочитао сам да је Краљевић Марко погинуо на Ровинама и да се оне налазе у северној Бугарској. Да ли је то тачно?

Дејан Лепојевић, Београд

У старим српским аналима записано је да је Краљевић Марко погинуо 1395. године на Ровинама у бици против влашког војводе Мирчете. Према неким изворима, Ровине су заправо мочварни предео у доњем току реке Жију и не налазе се у северној Бугарској већ у Румунији, недалеко од града Питештија.

ЕНГЛЕСКА БОЛЕСТ

Кажу да се рахитис зове још и енглеска болест. Како она настаје?

Светлана Илић, Београд

Рахитис се заиста често назива енглеска болест, јер је веома честа у овој земљи, због влажне климе која преовладава током године. Наиме, услед промена у размени материје и енергије, нарочито калцијума, фосфора и витамина D, долази до упадљивих деформација на костима. Тако су код рахитичне деце код које је болест узела маха, ноге и руке искривљене, груди кош је неправилан, лобања несиметрична са испупченим челом и горњом вилицом, зуби су, такође, криви, и израстају са закашњењем кичма деформисана ... У познијим годинама болест не може да се излечи али у првим годинама живота може да се спречи свакодневним узимањем витамина D, рибљег уља, хране богате витаминима, кречним солима, сунчањем и боравком на ваздуху, па и кварцовањем.

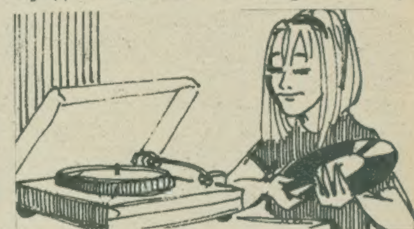

ПРВА ГРАМОФОНСКА ПЛОЧА

Ко је пронашао грамофонску плочу и када?

Марко Берић, Сплит

Немац Емил Берлинер, рођен 1851. године, у Хановеру, стигао је 1870. у САД. Ту је експериментисао са „фонографом“ који је 1877. године пронашао Едисон. Једнога дана Емилу Берлинеру је пала на ум идеја да тај ваљак, на којем се урезује тонски запис, замени плочом која може да се окреће. Тако је 1877. године успео да направи прву грамофонску плочу, за коју је Берлинеру признато патентно право тек 28. јула 1896. године. Иако је „промоцију“ своје плоче приредио маја 1888. године пред члановима Електронског удружења у Берлину, протекла је још готово читава деценија док грамофонској плочи није признато „право грађанства“.

WALT DISNEY
МИКИ

ОДОХ ЈА ДО БЕЛКЕ!
СЈАЈНО!

СЈАЈНО?!

ОНДА МОГУ ДА ГЛЕ-ДАМ НА ТЕЛЕВИЗИ-ЈИ ШТА ЈА 'ОЋУ!

ЗДРАВО, БЕЛКА! А ОВО ЈЕ ПОКЛОНЧИЋ ЗА ТЕБЕ!
БАШ СИ ПАЖ-ЉИВ!

ОТВОРИЋУ ГА КАСНИЈЕ!
А ЗАШТО НЕ ОДМАХ?

ЗАТО ШТО ТИ УВЕК ДОНЕСЕШ БОМБОНЕ И... **САМ** ИХ ПО-ЈЕДЕШ!
БЕЛКА...

...НИСУ БОМБОНЕ, ЧАСНА РЕЧ!
ПА... У ТОМ СЛУЧАЈУ ЋУ ОТВОРИТИ ПАКЕТ!
4-9

МИЛО МИ ЈЕ ДА ЈЕДНОМ НИСИ МИС-ЛИО НА СЕБЕ!

КЕКС ЈУМЈУМ